

# Könyvtári HÍRADÓ

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

XLVIII. évfolyam 11-12. szám 2004. Ára: 20,- Ft.



100

ÉVES  
A  
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN  
KÖNYVTÁR

## Pro Urbe díj

Budapest Főváros Önkormányzata a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közösségének a budapesti lakosság művelődése, tanulása, korszerű információ szolgáltatása érdekében és a könyvtári hálózat korszerűsítésében végzett munkájukért Pro Urbe Budapest díjat adományozott.

## Pro Urbe Budapest

FŐVÁROSI  
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR  
KÖZÖSSÉGÉNEK

A BUDAPESTI LAKOSSÁG  
MŰVELŐDÉSE, TANULÁSA,  
KORSZERŰ INFORMÁCIÓ SZOLGÁLTATÁSA  
ÉRDEKÉBEN ÉS  
A KÖNYVTÁRI HÁLÓZAT KORSZERŰSÍTÉSÉBEN  
VÉGZETT MUNKÁJUKÉRT.

Budapest, 2004. november 17.



*János Szabó*  
könyvtárnagy

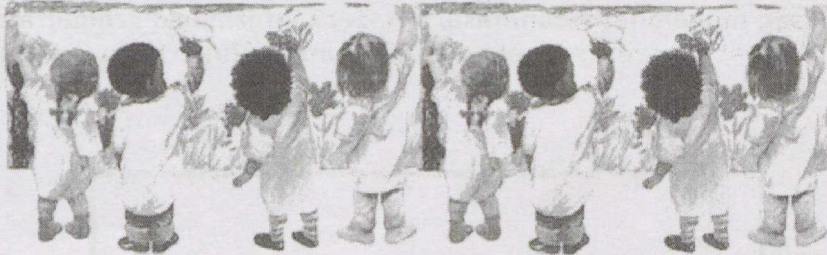
## A Nagyrabecsülés Csokra a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kapta meg idén az UNICEF Nagyrabecsülés Csokrást.



Az UNICEF nagyrabecsülésének jeléül küldöm a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak ezt a virágcsokrot. Legyen ez egy szebb világ reményének jelképe, melyet szeretetünkkel és gondoskodásunkkal teremthetünk meg a jövő generációi számára.

Roger Moore  
az UNICEF jószolgálati nagykövete  
2004. december



UNICEF Magyar Bizottság  
Tel. 201-4923  
Fax: 355-5019  
e-mail: [unicef@unicef.hu](mailto:unicef@unicef.hu)

### Sajtóközlemény

„Az UNICEF nagyrabecsülésének jeléül küldöm a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak ezt a virágcsokrot. Legyen ez egy szebb világ reményének jelképe, amelyet szeretetünkkel és gondoskodásunkkal teremthetünk meg a jövő generációi számára.”

Így szól az az üzenet, amelyet Rogel Mooere, az UNICEF jószolgálati nagykövete küldött az UNICEF Nagyrabecsülésének Csokra mellé. A csokrot minden évben egy olyan magánszemély, intézmény vagy szervezet kapja, aki/amely különösen sokat tett a gyermekek egészséges testi, lelki és szellemi fejlődéséért.

A csokor odaítéléséről Magyarországon az UNICEF Magyar Bizottság elnöksége dönt. 2004-ben a nagyrabecsülés csokrának címzettje a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár. A kitüntetésére még Janikovszky Éva, az UNICEF Magyar Bizottság elnökségi tagja tett javaslatot a múlt évben.

Az indoklás szerint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és munkatársai rend kívül sokat tesznek azért, hogy a gyerekek megismerjék és megkedveljék a könyvek világát egy olyan korban, amikor szüleik és pedagógusaik is egyre kevesebbet olvasnak. A könyvtár szolgáltatásaival hozzájárul az esélyegyenlőséghez, hiszen lehetőséget teremt arra, hogy olyan gyerekek is élvezhessék az olvasás, a böngészés örömeit, akik szegényes környezetükben nem jutnak könyvekhez vagy számítógéphez. Korszerű feltételek biztosításával sikeresen járul hozzá a gyermekkultúra terjesztéséhez is. Blahó András az UNICEF Magyar Bizottság elnöke hozzátette:

„Betűkből áll a világ, könyvek által ismerjük meg. Az olvasással gyermeki képzeletünk világa tágul, s ezzel felnőtt korunk beilleszkedése tökéletesedik.”



Az UNICEF Nagyrabecsülésének csokrárt Halász Judit, az UNICEF magyarországi jószolgálati nagykövete nyújtotta át december 13-án az idén 100 éves Könyvtár főigazgatójának, dr. Fodor Péternek.

„Íme egy hely, ahol a kor technikai vívmányai nem válnak el a művészet, a tudomány kultúrájának világától.” – mondta Halász Judit.

Az eseményen részt vett és kitüntetettnek gratulált Schiffer János főpolgármester-helyettes is.

A virágcsokrot először 1996-ban, fennállásának 50. évfordulója alkalmából adományozta az UNICEF. A világ számos neves személyisége, így pl. Margit dán királynő, Fabiola belga királynő és a thaiföldi hercegnő részesült a kitüntetésben.

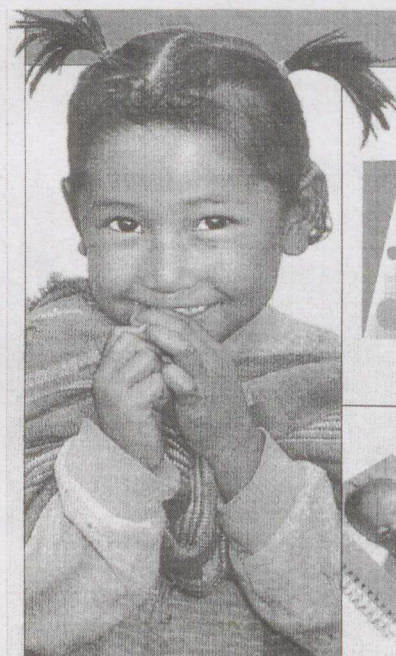
Magyarországon az első jutalmazott Boda Domokos szegedi gyermekgyógyász professzor volt, aki az 1950-es évek közepén különösen sokat tett a magyarországi gyermekbénulás járvány felszámolásáért.

A magyar védőnői szolgálat a csecsemők anyatejes táplálásának népszerűsítéséért, a Magyar Rádió 1998-ban ifjúságvédelmi műsoraiért, a Westel 900 pedig a gyermekvédő szervezeteknek nyújtott anyagi támogatásáért kapta meg a csokrot.

2000-ben Göncz Árpádné volt a csokor címzettje az értelmi fogyatékos gyermekekért végzett munkája elismeréséül. Egy évvel később pedig Gönczöl Katalint, az állampolgári jogok leköszönő országgyűlési biztosát tüntette ki az UNICEF a gyermekek jogainak és érdekeinek képviselőjeért.

2002-ben a pécsi Gandhi Gimnázium pedagógusainak és diákjainak adták át az UNICEF Nagyrabecsülésének csokrárt a roma gyermekek oktatása terén elért sikereikért.

A reprezentatív csokrot idén a viragneked.hu bocsátja az UNICEF Magyar Bizottság rendelkezésére.



Egészséget, oktatást, egyenlő esélyt, védelmet minden gyermeknek!

## Itt a vége... vagy inkább a közepe?

2004. december 13-án elérkeztünk egy jelentős fordulóponthoz, minden 2005 után is működő könyvtárunkban beindult a gépi kölcsönzés, mindenhol elérhető az Internet, és valamennyi dolgozónk képzett Corvina – és remélhetőleg Internet, – felhasználóvá vált.

Nagyon sok pénz, még több energia és sok-sok lelkes könyvtáros és informatikus tevékenysége juttatott el minket ehhez a ponthoz. 2001-ben, amikor átvettem az osztály vezetését, még nem gondoltam, csak remélhettem, hogy 2004 végére elérkezünk a teljes központosításhoz, minden működő tagkönyvtárunkban elérhetővé válik a központi adatbázis. Érdemes elővenni a 2002 májusában elkészült 5 éves fejlesztési tervet, ebben 2007-et jelöltük meg a Corvina teljes körű használatba vételi évének. A könyvtárak csatlakoztatásával azonban rájöttünk, hogy siettetni kell a folyamatot, hiszen a katalógusban minden példányról van információ, ezért minél előbb el kell érni távolról is az adatbázist, hogy ne maradjanak tájékoztatási segédeszköz nélkül a könyvtárosok, és mielőbb tükrözze a pontos adatokat a rendszer.

Hogyan történhetett meg, hogy 3 évvel előbb eljutottunk idáig? A NIIF program segítségével nem ment volna. Az akadémiai és könyvtári intézményeket segítő programban jelentős kedvezménnyel kapjuk az Internethez szükséges vonalakat. 2003 januárjában a Központi könyvtár gigabites kapcsolata kiépült. A központosított szolgáltatás alapja ez volt. 2002 nyarán 23 tagkönyvtár, majd 2003-tól folyamatosan negyedévente kb. 5-8 tagkönyvtár kommunikációs kapcsolata lett biztosítva immár központilag egy szolgáltatón keresztül. Néhány pályázat és a Fővárosi Önkormányzat 2003 évi jelentős támogatásának köszönhetően, no meg saját remek gazdálkodásunk segítségével oldhattuk meg, hogy minden egységünkbe jutott legalább 2 számítógép és a szükséges periféria - vonalkód olvasó, blokknyomtató és A/4-es nyomtató.

2004 végére biztosítva lett az Internet-kapcsolat mindenütt:

- ADSL 53 helyen – ez 512/64 Kbit/sec sávszélességű, éves díja könyvtáranként 200 ezer Ft-ért,
- bérelt vonal 3 helyen 128 Kbit/sec sávszélességgel, könyvtáranként 351 ezer Ft-ért,
- bérelt vonal 4 helyen 64 Kbit/sec sávszélességgel, könyvtáranként 312 ezer Ft-ért.
- a gigabites kapcsolat díja 1,9 millió forint!

A tavalyi év újdonsága volt, hogy 15 tagkönyvtárunkban vezeték nélküli hálózati kapcsolat lett telepítve. Ez a technika ma még gyerekcipőben jár, de ahogy az informatika fejlődik, hamarosan ezek az eszközök is elfogadottak lesznek. Lokális hálózat, vagyis fix végpontos 46 helyen van. A könyvtáraink Internet-vonalainak felügyeletét a SZTAKI szakemberei végzik, most már szerződéses kapcsolatban állunk velük is. Apropos, van új telefonszám a hibabejelentésre, kérem, jegyezzétek meg – 279-6042, ezen csak a FSZEK-es bejelentőket fogadják.

Az éves statisztika készítésekor mindenki láthatta, hogyan is állunk, néhány adatot azonban kiemelek. 2003 végére valamennyi TextLib-ben honosított példányadat és a gépi kölcsönzéssel működő könyvtárak olvasói adata is betöltésre került a Corvinába – ez akkor mintegy 2,5 millió példányt és 250 ezer olvasói adatot jelentett. Mára ez a szám kicsit megnőtt, hiszen minden könyvtár olvasói adata és példányadata bekerült: jelenleg majdnem 500 ezer bibliográfiai rekordhoz tartozik mintegy 2,8 millió példányadat. Több mint 165 ezer érvényes tagsággal rendelkező olvasó adatát kezeli a rendszer. Cikkem írásakor 73.542 olvasónál volt 279.904 példány – ugye kimondani is sok?

A könyvtárosokkal folyó beszélgetéseim folyamatosan megerősítenek abban, hogy érdemes volt áttérni a gépi kölcsönzésre, mára már elérkeztünk egy olyan ponthoz, amikor segít a számítógép. Akik előbb kezdték, már természetesnek veszik, hogy a könyvtárba érkezéskor be kell kapcsolni a számítógépeket, ha valami nem működik, fel kell hívni azt, aki megoldja a gondot, kialakult a szemlélet, és remélem mindenki megkedvelte az új segédeszközöket. Igaz, sokszor égnek a telefonvonalak, májustól 210 hibabejelentés érkezett az Intraneten, de ezek

többségét távolról is meg tudtuk oldani. Most már a szinten tartás a fő feladat, ami gépcsekkel, új eszközök telepítésével oldható meg igazán.

*Kihívások vannak és lesznek még...*

A szolgáltatás egységes informatikai arculata kialakult, de finomításokra szükség van. Jelenleg a SZTAKI jóvoltából a FSZEK tagkönyvtárai virtuális magánhálózatban működnek, ami lehetőséget ad arra, hogy az Internetről szeparált hálózatként központi szolgáltatásokat biztosítsunk.

A lehetőséget már a FSZEK honlap szerkesztése során kihasználjuk, hiszen a szerkesztői feladatokat távoli kapcsolódással végzik a kollégák. Nagy újítás volt 2004-ben, hogy a szerkesztői feladatokat könyvtárosok végzik, a felület kialakítása közös munka. 2005-ben a portál adta lehetőségeket szeretnénk még inkább kihasználni és az Intranet rész használatát jobban elterjeszteni a könyvtárosok körében. A jövőben mintegy faliújságként javasolt a működtetés, hogy a dolgozók azonnal értesüljenek a fontos dolgokról, akár továbbképzési anyagokat is publikálhatunk így, hiszen csak azonosított felhasználó olvashatja az Intraneten elhelyezett cikkeket. Már megtalálható ott a Corvina összes segédanyaga, e felületre helyezhető valamennyi tájékoztatósi segédlet, azonban ezt folyamatosan gondozni kell. A tájékoztató könyvtárosokat felkérjük a továbbgondolkodásra, ötleteiket pedig a szerkesztők megvalósíthatják.

További lehetőségek után folyamatosan kutatunk. Pl. ezek közé tartozik az Interneten keresztül online elérhető adatbázisok központi használata is. 2004-ben az akadémiai szótárakat használhattuk így, de bizonytalan volt a kapcsolat. Év végén sikeresen teszteltük a web-jogtár elérését távolról is – köszönet érte Délpest könyvtárosainak, egy-két héten belül folyamatos lesz a kapcsolat. További online előfizethető adatbázisokat is tesztelünk, ha sikeres lesz, az Intranet felületről elérhetővé fogjuk tenni valamennyit. Ez az első negyedéves tervünk.

Hogy ne legyen unalmas a FSZEK könyvtáros élete, új projekt indult december végén, s ez a VOIP – vagyis Internet vonalra tereljük a telefonos kapcsolatot is. Mit is jelent ez számotokra? Semmi különöset, minden könyvtárban lesz egy-egy készülék, s ezen kell majd bonyolítani a budapesti és vidéki beszélgetéseket. Kinézetre normál készüléket láttok majd, kezelése hasonló, a fenntartása pedig sokkal kedvezőbb.

Kedves Könyvtáros Kollégák! Az Informatikai osztály munkatársai nevében köszönöm az eddigi türelmet és a konstruktív együttműködést! További sikeres tanulást és számítógéphasználatot kívánunk. Várjuk e lap hasábjain vagy online módon – mondjuk a központi levelezőlistán: a FSZEKINFO-n vagy az Intraneten az élménybeszámolókat, ki hogyan élte meg a váltást!

Béniné Virág Mária

## NETTIES KONFERENCIA

2004. október 27-29. között vettem részt a HIK két előadótermében rendezett *Netties konferencián*. Az előadások párhuzamosan zajlottak a két teremben.

A konferencia fókuszában olyan témák álltak, mint az e-learning, a digitális könyvtárak és a digitális jogkezelés, a hálózati azonosítás és biztonság, információs társadalmak és alkalmazásai.

Az 1. napon az e-learning témakörében *Magyar Bálint* oktatási miniszter a konvencionális oktatást állította szembe az info-kommunikációs technikát használó pedagógiával.

A Sulinet digitális adatbázist említette, amely tartalmilag bővített változatában 7-12. osztályosoknak tartalmaz digitális tananyagot.

A tanárnak ebben a folyamatban inkább szervező, háttérből irányító szerepe van.

A következő előadó, *Nick Jones* az angliai Bristolban lévő John Cabot középiskolát hozta fel példának erre, és konkrét példákon mutatta be, hogy a hálózaton keresztül történik a dolgozatok elküldése és az értékelés is, ezáltal csökkentve a tanár papír munkáját.

Ezután *Stefán Péter*, NIF szakember beszélt a ClusterGrid-ről, amely egy kb. 2000 számítógépet tartalmazó ún. virtuális szuperszámítógép, és egyetemeken, főiskolákon, valamint könyvtárakban található számítógépekből áll. Az intézmények különböző operációs rendszerei okozta technikai problémákat hivatott a ClustergGrid Bizottság megoldani. Mivel a számítógépek közti kommunikáció titkosított, a kutatási eredmények nem szivároghatnak ki.

A 2. napon a digitális könyvtárakkal kapcsolatos jogi és technikai problémákról volt szó.

*Micsi András* (MTA SZTAKI) előadásában a Nyílt Archívum Kezdeményezéséről (OAI) beszélt. Ennek a technológiának a segítségével lehetséges a magyar digitális könyvtárak összekapcsolása - oly módon, hogy a könyvtárak megőrzik identitásukat, illetve ezek tartalmának láthatóvá tétele a nemzetközi hálózaton. A Hektár nevű projekten belül a SZTAKI és az OSZK különböző digitális rendszereket kapcsol össze:

Magyar Elektronikus Könyvtár  
Képzőművészet Magyarországon  
StreamON The Fly nemzetközi rádiós archívum  
Magyar Képzőművészeti Egyetem könyvtári képadatbázisa  
Földrajzi Társaság Könyvtára.

A következő téma a digitális jogkezelés, a DRM volt, erről *Hornák Zoltán* (Műszaki és Gazdasági Tudományegyetem) tartott beszámolót. Az előadó konkrétabbnak tartja a digitális jogok kifejezést. Lényege, hogy a fogyasztó ne férhessen ingyen az anyaghoz, csak korlátozások érvényesítésével. Az E-Content EU program foglalkozik a digitális szerzői jogok menedzselési technikáinak terjesztésével, többek közt az elektronikus fizetéssel.

Az Internetes zenei file-ok, szövegek illegális letöltésének megakadályozására a Microsoft tervezi, hogy digitális másolásvédelmi rendszerekkel megváltoztatják a szoftverek használatának módját, így a védett tartalmakhoz nem férnek illetéktelenek.

*Mód Rudolf* (Veszprémi Egyetem) elmondta, hogy a fényképek, térképek digitalizálása problémákat vet fel, például a digitalizált kép nem tudja eredeti nagyságban visszaadni a térképet, vagy a megfelelő színárnyalatot.

A digitális gyűjteményekben való eligazodáshoz különböző eszközök állnak rendelkezésre, pl. a MIT (Massachusetts-i Technológiai Intézet) által kifejlesztett DSpace nevű ingyenesen elérhető szoftver: ez egyetemi „szuperarchívumok” létrehozásának eszköze. Szintén a gyűjteményszervezésre szolgál az új-zélandiak által kifejlesztett Greenstone szoftver.

A 3. napon *Virágos Márta* (Debreceni Egyetem Könyvtára) az orvostanhallgatók számára szervezett kutatómódszertani és könyvtári tájékozódást segítő kurzusról számolt be, mint viszonylag új kezdeményezésről, amelynek eredményeképp a diákok jól megismerik a könyvtári szolgáltatásokat, és képesek lesznek önálló kutatómunkára.

Prof. Emeritus Goudas (Kaunas-i Egyetem) a számítógépes zeneszerzéstől számolt be, hangsúlyozva, hogy ő matematikus, nem zeneszerző. Főleg hangszerelési feladatok megoldására alkalmas zenei programot mutatott be, zongorahangok digitális létrehozásával játszva le kisebb zenedarabokat.

A PDF technológiáról a Transeurope képviselője beszélt arról, hogy ez a formátum a dokumentumvédelem magas fokát biztosítja, az Adobe content szerver segítségével, amely bármely digitális dokumentum (nem csak az E-book formában megjelentetett könyveknek) megbízható kezelését, tárolását és jogvédelmét segíti elő.

## Egy konferencia margójára

A Központi Könyvtár impozáns fogadóterme adott otthont 2004. november 4-én a „Társadalomtudományi gyűjtemények Magyarországon” címmel megrendezett konferenciának. A „Hagyomány és korszerűség” alcím sejtetni engedi, mi is volt az összejövétel központi kérdése: mennyire ragaszkodjunk a régihez, és mennyire engedjük teret a modernnek?

*Dr. Fodor Péter* főigazgató úr köszöntőjét követően *Szivi Józsefné* dr., az MKE Társadalomtudományi Szekciójának elnöke nyitotta meg a konferenciát.

A „házigazda” *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár* képviselőjében *Dr. Reisz László* mutatta be a központ szociológiai gyűjteményét mint a szociológia 100 éves országos szakkönyvtárát. Az adott tudományág irodalmának feltárása minden szakkönyvtár elsődleges feladata, így központunk szociológiai részlegének is; már 1926-ben megjelent a Magyar Társadalomtudományi Bibliográfia. A kurrens irodalom feltárása 1972-től indult, a retrospektív a „Huszedik század” című folyóirat alapításától, 1900-tól; a „Magyar Szociológiatörténet Bibliográfiájá”-nak öt kötet 1970-85 között jelent meg. A modern technikát nem nélkülözheti a 21. század könyvtára: a „Magyar Társadalomtudományok Digitális Archívuma” (MTDA) 44 könyvet őriz CD-ROM-on, mely adatbázis WEB-es változata elérhető a FSZEK honlapról.

A délelőtt további programjában a legnagyobb hazai egyetemek társadalomtudományi gyűjteményeit bemutató kollégák előadásai következtek:

Elsőként *Nagy Zsuzsanna* révén a *Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtárát* ismerhettük meg. Kis történeti bevezetőt követően a gyűjtemény összetételéről és a könyvtár szolgáltatásairól beszélt az előadó. Az egyetemi integrációt megelőzően a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem könyvtára volt, így egyértelmű, hogy a mai központi könyvtár legnagyobb részét a gazdaságtudományi gyűjtemény teszi ki. Elsősorban a hallgatók és az oktatók igényeihez igazodik: szakkönyvek, hazai és számos külföldi szakfolyóirat alkotja az állományt; vállalja a könyvtár a publikációs, a kötelező irodalmi listák készítését, valamint felhasználó képzést. Elektronikus szolgáltatások elérhetők a honlapon. Idegen nyelvű adatbázissal (főleg angollal) is rendelkeznek. Az elkövetkező évek egyik fő feladatának szintén a digitalizálást tekintik, archívumuk részét képezi már ma is a Nemzetgazdasági Szemle és rengeteg szakkönyv.

A *Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának* társadalomtudományi gyűjteményeit *Dr. Pál Antalné* mutatta be. Az egyetem 1912-es alapítását követően – 10 000 kötetes állománnyal – a könyvtár 1918-ban nyílt meg. Az új, modern Társadalomtudományi Könyvtár 2002-től áll a hallgatók rendelkezésére: 40 00 kötet található szabadpolcon, 15 00 zárt raktárban, valamint 500 féle időszaki kiadvány alkotja a gyűjteményt. Számítógépes katalógus, különböző adatbázisok (pl. Jstor) és digitalizált művek segítik a felhasználókat.

A Pozsonyból Pécsre költözött Erzsébet Tudományegyetem könyvtárát nem hozhatta magával 1923-ban, így a semmiből kellett egyetemi könyvtárat létrehozni; tudtuk meg *Hamar Zsuzsától*, a *pécsi egyetemi könyvtár* munkatársától. Szakszerű feldolgozás az 1940-es évek végétől indult, 1965-től rendelkezett a könyvtár betűrendes és szakkatalógussal. Az Állam és Jogtudományi, valamint a Közgazdaságtudományi Kari Könyvtárat 2003-ban egyesítették, és egy rendkívül modern, minden igényt kiszolgáló többszintes könyvtárat adtak át a hallgatóknak: 1500 m<sup>2</sup>-en kapott otthont az új, 35 millió forintból felépített létesítmény. 38 000 kötet könyv, 117 folyóirat és 3000 kötetes régészeti gyűjtemény alkotja az állományt. Itt működik az Európai Dokumentációs Központ (EDK) is.

A délelőtt utolsó előadójaként hallgathattuk meg *Dr. Lackó Sándort*, aki az országban különlegességnek számító „Régió és Kisebbségtörténeti Különgyűjtemény”-t ismertette a *Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának* Társadalomelméleti gyűjteményében. 1984-85 során alakult ez a különleges állomány, szamizdat és emigráns irodalmat lehetett olvasni legálisan. Manapság is lényeges részét képezi a gyűjteménynek. 1990 után lett „régió és kisebbségtörténeti gyűjtemény”. Fő profiljuk a határon túli, valamint Európa és a világ kisebbségei-

ről szóló irodalom gyűjtése és feltárása, a határon túli magyar periodikák beszerzése és megőrzése.

Ebédszünet közben gyakorlatban lehetett megnézni a különböző adatbázisokat és honlapokat a Kis Olvasóteremben.

A délutáni programban a társadalomtudományi szakkönyvtárak mutatták be gyűjteményeiket és szolgáltatásaikat: a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs szolgálat, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, valamint az Országgyűlési Könyvtár.

Az *MTA Könyvtáráról* három előadást hallgattunk. Elsőként *Murányi Lajos* általánosságban mutatta be az intézményt mint könyvtárat a társadalomtudományok szolgálatában. A soknyelvű prézens állomány több mint 1 millió dokumentumot tartalmaz. 13 millió (!) rekord szerepel egy adatbázisban.

*Sziráki Zsuzsanna* az *MTA Regionális Kutatások Központjának Könyvtárával* ismertette meg a hallgatóságot. A gyűjtemény részét képezik a gazdaság és társadalomfejlődés alapléte, a gazdaság – népesség – környezet kölcsönhatásait vizsgáló szakirodalom. 43 000 kötet, 67 kurrens külföldi folyóirat és 3000 példányos térképtár egészíti ki az állományt. MICROISIS-sel dolgoznak 1993-tól, a kéziratok teljes anyaga gépen van. A GEOBASE adatbázis 70-75 000 rekorddal gyarapszik évente.

*Markella Károlyné* az *MTA Egyesített Társadalomtudományi Könyvtáráról* tartott beszámolót. A Politikatudományi Intézet, a Társadalmi Konfliktusok Kutatásának Központja és a Világ-gazdasági Kutatóintézet könyvtárának egyesítésével jött létre a politikatudományi, a szociológiai és a világgazdasági kutatások igényeit kielégítő, de más rokon diszciplínák előtt is nyitott – 15 000 kötetet tartalmazó – nem nyilvános közös könyvtár.

A *KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat* történetét és szolgáltatásait a főigazgató, *Nemes Erzsébet* ismertette. Az 1867-es alapítást követően 1897 óta a könyvtár nyilvános! (Erre a tényre hangsúlyozottan hívta fel a figyelmet a főigazgató asszony!) Gyűjteményének nagyobb egységei: magyar és külföldi statisztikai és demográfiai szakirodalom, az összes tudományterület gazdasági és statisztikai irodalma, a különböző tudományterületek kézikönyvei, magyar és világirodalom, összesen kb. 75 000 kötet. 2003-tól működik a számítógépes beiratkozás és kölcsönzés. Számos adatbázis áll az olvasók rendelkezésére: JSTOR, OLIB, OBSERVER...stb. A digitalizált anyagok CD-n, DVD-n érhetők el: elsősorban helynévtárak, statisztikai közlemények, adatforrások, népszámlálások, kézirat és mikrofilmanyag. A könyvtár kiadásában több értékes történelmi, statisztikai sorozat indult, melyek évente egy-egy kötetrel gyarapodnak, pl.: Magyarország történelmi helynévtára, Történelmi statisztikai füzetek, Történelmi statisztikai tanulmányok, Statisztikai adatforrások.

A nyilvános könyvtárként működő *Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum* történetéről, adatbázisairól, szolgáltatásairól *Dr. Csík Tibor* informálta a hallgatóságot. A könyvtárat 1939-es megszüntetését követően 1958-ban alapították újra. Fő tevékenységkörei: pedagógiai szakkönyvtár, oktatásügyi dokumentációs központ, tankönyvtár (kb. 60 000 kötet), iskolai értesítők gyűjteménye (kb. 70 000), gyermek és ifjúsági irodalom, iskolai könyvtárak hálózati központja. Az OPKM által előállított és szolgáltatott fontosabb adatbázisok: PAD – a nemzeti szakbibliográfia elektronikus változata (23 000 rekord), META – taneszköz adatbázis, MATE – taneszköz etalon tár, Schola Orbis – iskolatörténelmi adatbázis; külső adatbázisokhoz is van hozzáférési lehetőség (ERIC, FIS-Bildung, PsycINFO, A-V Online).

Befejezésül az *Országgyűlési Könyvtár*ról tartott ismertetőt *Villám Judit*. Jog- és politikatudományi, új- és legújabb kori magyar és egyetemes történelmi, valamint magyar parlamenti dokumentumok gyűjteményével rendelkezik. Ez évtől működik a Képviselői Kutatószolgálat, mely a honatyák munkáját segíti. A világpolitikai információk adatbázisa (VPI), a magyar és külföldi jogi szakirodalmi adatbázis, PRESSDOK (hazai sajtófigyelő adatbázis), HUNDOK (külföldi sajtófigyelő adatbázis) és a magyar parlamenti adatbázis, a T. Ház(!) áll az olvasók rendelkezésére. Digitalizált formában elérhetők a házszabályok, különböző almanachok, választási térképek, képviselőházi naplók.



A konferencia ideje alatt két színvonalas kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők: a könyvtárunk történetét bemutató „100 éves a fővárosi könyvtár” összeállítást, valamint a „100 év, 100 könyv. A század könyvei” című kiállítást, amely az elmúlt száz év eseményeit eleveníti fel az adott év egy jellemző kiadványának segítségével.

Igen sok hasznos, érdekes információval, ismerettel lettünk gazdagabbak a konferencia révén. Véleményem szerint mindenki számára bizonyítást nyert az a tény, hogy a „hibrid könyvtár” hatékony az információszolgáltatás terén, hisz jól megfér egymás mellett a régi és az új, a „HAGYOMÁNY ÉS KORSZERŰSÉG” (sőt, szükség is van mindkettőre).

## EU Információs Szolgáltatásokkal Foglalkozó Szervezetek Konferenciája

EU Információs Szolgáltatásokkal Foglalkozó Szervezetek Konferenciája – a meghívó szerint a Nemzeti EU Információ Szolgáltatásával Foglalkozó Szervezetek 3. Éves Konferenciája – 2004. december 10-én került megrendezésre a Merlin Színházban az Európai Bizottság Képvisellete rendezésében. A rendezvényt Thomas Glaser, a Képvisellet vezetője nyitotta meg.

*Jacopo Lombardi* (európai bizottság, Sajtó és Tájékoztatási Főigazgatóság, a nyilvánosság tájékoztatásáért felelős referens): Az információs hálózatok új generációja

2005-től az Európai Bizottság a korábbi EU-point-ok és EU-carefour-ok helyett a *relé* programot támogatja. A relé az új generáció. A relét egy köztes szervezet működteti majd. Ugyan általános információkat fog továbbítani, de a helyi tudásra támaszkodik, azaz nem a Képvisellet közvetlen hatáskörébe fog tartozni. A köztes szervezet a *Miniszterelnöki Hivatalon* belül működő *Kommunikációs Központ* lesz.

Cél az ország(ok) teljes lefedettsége. Az a relé alap gondolata, hogy közintézmények – *nota bene* könyvtárak – bekapcsolása által az uniós információk láthatóvá válnak. Inkább általános információkról van szó és nem célcsoportok igényeiről. A tartalom ugyan azonos marad, de az EB stratégiája az alapja.

Pályázati felhívásokat ad ki, amelyekre köz-, illetve magánintézmények jelentkezhetnek majd. 12 000 – 24 000 €-ről van szó, minden relé-ponton. A relének 50%-os önköltséget kell állnia. Magyarországra 280 000 € jut, ez tízmillió fővel osztva nem tűnik soknak.

A pályázatokat két szempont alapján bírálják el. Egyrészt milyen metodikát és cselekvési tervet nyújtott be a pályázó, másrészt milyen mértékű az intézmény általi lefedettség. Várnak ún. „tömbösített” pályázatokat is. Például ha a Fővárosi Önkormányzat – adott intézménye, teszem a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, gondolom én – fővállalkozó, akkor a reléi alvállalkozások. Tehát Budapest a relé, a Belváros, ez vagy az a kerület – teszem azt a mi szavainkkal élve régió, gondolom én – benne a blokk. De Budapesten az önkormányzaton kívül más is pályázhat.

Megérkeztünk a határidőkhöz. A köztes szervezet három-négy héten belül kijelölésre kerül, már 2005. január végén jöhetnek a pályázati kiírások, bár Lombardi úr szerint a dolgok mente végül is a Bizottságtól függ, az elbírálások április végére várhatók. Ekkor kezdődhetnek meg az egyeztetések a nyertesekkel.

Végül megjegyezte, hogy az EB talán pótlólagos forrásokat is átírányíthat.

*Hideg György* (Galupp Közvéleménykutató Iroda munkatársa): Új Bizottság, lehetőség az új kommunikációra?

Alapvető probléma az uniós üzenetek tartalma és csomagolása. A kommunikáció tartalma tíz éves, holott új kihívásokkal kellett szembenézni, például az újonnan csatlakozókkal, az alkotmányozással stb.

Az EU kommunikációs dilemmái a következők. Mit kommunikáljon: értékeket, információt, híreket, tananyagokat? Milyen szinten kommunikáljon: Brüsszelből, nemzeti szinten, a civil szféra szintjén? Milyen módon kommunikáljon: milyen médiumokon keresztül, milyen formában, szöveggel vagy képpel, decens-konzolidáltan vagy *infotainment*tel? Egyáltalán mi Európa, miről beszélünk: államszövetségről, szuperállamról, nemzetközi szervezetről? Ki Európa? Ide kéne egy arc: például Bush = USA, de teszem azt Prodi nem emblematisztikus figura.

Az EU kommunikációs céljai a következők: egyrészt ki kell építeni egy európai uniós identitást, másrészt információkat kell továbbítani, harmadrészt meg kell teremtenie egy európai közvéleményt, negyedszer tisztázni kell az EU világban betöltött szerepét. Ezek a pontok csak az EU értékeinek a kommunikálásával mennek. Az előadó a fenti négy pontot hely hiányában nem részletezhető statisztikai kutatásokkal támasztotta alá.

Mit gondolnak az EU kommunikációs szakemberei? – tette fel a kérdést a Gallup. A résztvevők, így a beszámoló írója is, a konferencia előtt két nappal kitöltött egy kérdőívet, ezt elemezte a Gallup. Hogyan hozható közelebb az EU a polgárokhoz? Egy kisebbik rész újabb megoldásokon töri a fejét, például egy eu-s vonatkozású szappanoperán. Egy nagyobbik rész a konzervatív megoldások híve. Még egy rész az iskolatípusú megközelítést preferálja. És egy elég nagy csoport a kritikai állásponton van.

Az is kérdés, hogy az üzenetek milyen csatornákon keresztül érnek célba. Például Magyarországon a sajtóban nincs bizalom, a sajtó általi út nehéz.

*Gyárfásné Fekete Judit* (Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztályának a vezetője): **Kormányzati EU tájékoztatási akciók – 2005**

A MEH öt akciót tervez 2005-re, amelyek közül már van, ami be is indult. Egyik a „Rólunk szól”, a másik az Alkotmányos Szerződés kommunikálása, a harmadik a *Solvit* kampányok, a negyedik az Európa Nap és az ötödik az EU roadshow.

A „Rólunk szól” ez lakossági tájékoztatási kampány. Célja az, hogy tudatosítsa, az EU mi vagyunk. A kampány részei az EU sarkok (a Központi Könyvtárban mi kicsodák vagyunk? KF), a brosúrák, az EU pontok, az EU-vonal stb. ezekre 100 millió Ft jut. (a Központi Könyvtárban mi kicsodák vagyunk? KF.).

A program első szakasza a *Pláza program* tizenhat vidéki városban, az *Adventi EU* játék az interneten, az *Adventi napló* a Margit körúton, valamint interjúk és cikkek, illetve TV és újsághirdetések.

A program második szakasza lesz a *Freecard program*, azaz ingyenes vonatkozó képeslapok elhelyezése különböző nagy látogatottságú helyeken, a *járda marketing*, azaz járdákra festenek fel dolgokat, valamint az *EU vonal forródrót*. Vagyis a forródrótokhoz például könyvtáron keresztül lehet csatlakozni. (Kérünk-e illyent? KF.)

Az Alkotmányos Szerződés kommunikálásában cél az Alkotmányos Szerződés összekötése az EU értékeivel. Ez kétütemű lesz. A program célcsoportjai a közügyek iránt érdeklődők.

A SOLVIT nem más, mint az egységes (leánykori nevén *közös*) piac vitarendezési fóruma, de bírósági út nélkül. A SOLVIT program célja az, hogy felvilágosítsa a cégeket, a vállalkozókat az érdekérvényesítési lehetőségeikről.

A május 9-i *Európa Napnak* lenne egy hagyományteremtő szándéka. Látványos rendezvények kísérik (vö. Franciaországban Július 14., vagy a most csatlakozóknál korábban Május 1. – gondolom én). Erre a célra pályázatokat írnak ki kistérségek számára. A *Roadshow a kibővített EU-val* azt jelenti, hogy EU sátrakat állítanak fel 10 vidéki és budapesti rendezvényen. Az ötlet az ENLARGEMENT 2004 pályázatból született. Célcsoportja a fiatalok és a vidéki lakosság. Ebben a programban a MEH civil szervezetekkel kíván együttműködni.

**Szomor Ildikó** (a letéti gyűjtemény munkatársa): Az Országgyűlési Könyvtár EU Letéti Gyűjteménye és szolgáltatásai

A gyűjtemény már a hetvenes évek óta gyűjt vonatkozó dokumentumokat. 2001-ben nyílt meg. Luxemburgból (OPOCE, az EU hivatalos kiadója) kap kötelesepéldánysort. Ezek monográfiák, periodikumok és főleg brosrák. Témacsoportok szerint bont (lásd honlap). Nem kölcsönöz, másolatokat szolgáltat. Személyesen, e-mail-en, telefonon és faxon tájékoztat.

Az Unió – és elődjei – hivatalos lapját, az *Officinal Journal* papírformátumú változatát angol nyelven („rózsaszín”) már 1973-tól járatják, és természetesen őrzik.

A használók 80%-a hallgató, 20%-a oktató, parlamenti képviselő, újabban európai parlamenti képviselő. A kérdések/kérések egyre inkább specializáltak. Megjelentek például a jogászok is, például egy adott vállalkozás jogügyleteit illetően.

Bibliográfiákat állítanak össze, csoportvezetéseket vállalnak, fogadnak könyvtáros gyakorlatokat.

A Corvina integrált könyvtári rendszert használják.

Magyar és külföldi joganyag adatbázisokhoz biztosítanak hozzáférést.

Eddig a Külügyminisztériummal működtek együtt, de mivel a csatlakozás miatt az eu-s tájékoztatási ügyek átkerültek a MEH-hoz, azzal folytatják a kooperációt.

**Holtzer Ágnes** (Európai Bizottság Képvisellete, regionális információs koordinátor): A Team Europe Magyarország bemutatása

A *Team Europe* célja az uniós tájékoztatás közelebb vitele a non-profit szektorhoz.

A team-ben huszonnégy főből álló képzett, jó előadó vesz részt.

A team-et az Európai Információs Pontokon keresztül lehet elérni, de az EB Képviselate honlapján ([www.eudelegation.hu](http://www.eudelegation.hu)) is megtalálhatók név, illetve szakterületek szerint. De a Képviselate nem munkaadó, csak koordinál az előadókkal. A csoport tagjai a legkülönbözőbb munkahelyekről verbuválódtak (minisztériumok, sajtó, vállalkozást stb.). Előadásokat tartanak, a hívó intézménynek csak az útiköltséget kell állnia. Persze bizonyos esetekben méltányosságot gyakorolnak.

Végül az előadó felkérte a team konferencián részt vevő tagjait, hogy mutakozzanak be és röviden ismertessék tevékenységi területüket.

**Kerekasztal beszélgetés: Hogyan keltsük fel a közvélemény érdeklődését az EU iránt: „elit téma” vagyis közérdeklődés kizárva?**

**Résztvevők:** *Thomas Glaser* (Európai Bizottság Képviselate vezetője)  
*Jacopo Lombardi* (Európai Bizottság, Sajtó és Tájékoztatási Főigazgatóság, a nyilvánosság tájékoztatásáért felelős referens)  
*Fóris György* (a Bruxinfo igazgatója, a Team Europe tagja)  
*Keresnyei János* (Pécs TV Kommunikációs Kft. ügyvezető igazgatója, Helyi Televíziók Országos Egyesületének az elnöke)  
*Sarlós Gábor* (társszerző a magyar társadalom EU-ra való felkészítésére vonatkozó stratégiának, a Pepper 21 PR cég vezetője)  
*Losonczy Lívía*, mint moderátor

*Keresnyei János:* Az eu-s kommunikáció nagy problémája az, hogy többet akartunk elérni, mint kéne. Mert akinek nincs politikai érdeklődése, az elfordul az eu-s információktól. Jobban fogadják, ha a mindennapokról van szó. Az is nagy probléma, hogy az EU nem fogalmazta meg önmagát. Ám véleménye szerint az új Bizottság erre halad.

*Fóris György:* Tétélesen sokat tudunk, de még nem tudatosult bennünk, hogy az EU mi vagyunk. A lakosság távolságtartó. Például egyik egyetemista csoportja tétélesen mindent tu-

dott, csak azt nem, hogy ki mit miért csinál [mármint az EU intézményei belül], ez nem világos.

*Sarlós Gábor:* Rossz attitűd, hogy annyi az érdeklődés, amennyi nekem kell az én munkámhoz. Vagyis a legnagyobb hiátus az [európai] értékek terén van, hisz általában a pénzre stb. koncentrálnak. Az is kevésbé bontakozik ki, hogy ki mit tesz Brüsszelben az EU-ért.

*Losonczy Lívia:* Az EU-t akkor érezzük magunkénak, ha például áremelkedés van.

*Thomas Glaser:* A Nizzai szerződés egyik célja az eu-s állampolgárok közelebb hozása volt [mind az EU-hoz, mind egymáshoz]. Minden rosszban van valami jó: a magyaroknál a biztosok vitája (Kovács László ügye) vitte közelebb az embereket az EU dolgokhoz. A botrány sokat tett azért, hogy megértesse az Unió folyamatait, többet, mint például a brosúrák halmazai. Vagyis az eu-s viták „hazai ízt” kaptak.

*Jacopo Lombardi:* Érdekes! A botrány hozta közelebb az EU-hoz az embereket. De máshol sem jobb az eu-s ismeretek. Édesapjának fogalma sincs arról, hogy ő mit csinál, látja, hogy jól keres, de egy „brüsszeli naplopónak” (sic!) tartja.

*Sarlós Gábor:* Az a pesszimista scenárió, hogy az információk (internet stb.) azokhoz jutnak el, akik tudnak élni a lehetőségekkel. Így szakadék jön létre közöttük és a lehetőségeket nem ismerők között.

*Fóris György:* A német-francia megbékélés, majd együttműködés lehet a példa. (Nyaraltatók fiatalok közt, avagy ismerkedési estek a szalmakazlakban és ilyenek.) Bele kell szokni a benne élésbe. És kell kézzelfogható élmény: ilyen lesz a schengeni zónához történő csatlakozás vagy az euró bevezetése.

*Keresnyei János:* Erőszakosan túl sűrgetjük a dolgot. Másrészt a kommunikációnak hitelesnek kell lennie. Erre talán zálog az internet, a minél több tv csatorna, az újabb generációs mobiltelefonok.

*Fóris György:* Az a cél, hogy az emberek használják az EU-t. Az oktatásban ne csak pusztán tényeket közöljenek. Másrészt például akár a MEH ne kenjen rá mindent az EU-ra. Vagyis hagyjanak fel azzal a mentalitással, hogy vannak az ők és a mi, hiszen a döntéseknél (bizottságok, parlament) ott voltak a mi embereink is. Tapasztalata, hogy Brüsszelben egy könyvtáros vagy ki tudja már milyen csoport hozzáállása az volt, hogy ide tanulni jöttünk. Nem igaz! Mi, azaz mindannyian alakítjuk az Uniót. Ez az egész lényege.

*Losonczy Lívia:* A csatlakozás után csökkent az érdeklődés az EU iránt.

*Sarlós Gábor:* A csatlakozás után, a korábbiakkal szemben a média már nem kap eu-s ügyekben állami támogatást; mintha az eu-s ügyek légtüres térbe kerültek volna.

*Keresnyei János:* A problémának van egy nyelvi aspektusa is. Például a tévéknek kéne közvetíteniük az Európai Parlament üléseit – feliratozva. Kinti ügyeket – szintén feliratozva – eredeti nyelveken kéne tálni. Ők például testvérvárosokba szétküldtek magyar nyelvű, de feliratozott helyi anyagot. Így tudatosulhatna az EU multikulturális jellege.

*Jacopo Lombardi:* Kulturális értékekről beszélünk, de akkor mondjuk meg, hogy mik azok. Hiszen ezek az értékek is változnak a történelemmel, például Magyarország esetében az elmúlt húsz évet nézve a kommunizmus és a demokrácia teljesen más értékrendet képviselt.

*Thomas Glaser:* Kritikusnak kell lenni. Ha jön egy 2 oldalas törvény Brüsszelből, itthon hozzátesznek 20 oldal végrehajtási utasítást, aztán azt mondják, hogy ezt Brüsszel diktálta, a problémák Brüsszel miatt vannak.

*Keresnyei János:* Integrált és hiteles eu-s kommunikáció kell.

*Fóris György:* Az élet úgyis kikényszeríti, hogy benne éljünk az EU-ban.

*Jacopo Lombardi:* Brüsszel sem tökéletes. De nem csak a Bizottság van ott, ami dirigál, hanem ott van a Tanács, a Parlament, azaz mindenkinek szava van, és ezt ne hagyjuk figyelmen kívül.

Thomas Glaser zárszavában elmondta, hogy meg kell válaszolni a kérdéseket, lehetővé kell tenni más országok állampolgáraival történő összehasonlítást, nem prédikálni kell, hiszen az események hozzák közelebb az embereket az Európai Unióhoz és nem a jogszabályok és nem az Alkotmány.

Kukor Ferenc

### *Nem tartalmat illető észrevételek\**

A regisztrációs asztalra ki volt téve egy olyan öblös üveg valami, amiben máshoz általában kis halacszkák szoktak úszkálni, ide dobta be a névjegyét az, akinek van ilyen. Azaz a regisztrációs ívre történő skríbolást megspórolta (szórakozzanak azzal utólag a konferencia szervezői) és nem tartotta fel a sort.

A szinkrontolmácsok egy deszkából rögtönzött bodegában kaptak helyet. A résztvevők kaptak egy fülhallgatót és egy valamilyen drót nélküli eszközt, (még Luxemburgban is vezetékest adtak), a nevét nem tudom, de küllemre egy távkapcsolóra hasonlít, ezen beállíthatták maguknak a hangerőt, illetve behangolódtak, mert három széssel arrébb már mások a viszonyok.

A logika nem erősségem, de:

Premissza 1. Végül is magát a rendezvényt Glaserostul, előadóstul, tolmácsostul, szőröstül - bőröstül a Képviselőlet szervezte.

Premissza 2. Annyi embert, amennyi a Merlinben elfér, a Wenckheim is el tud helyezni.

Premissza 3. Ha ez volt a 3. konferencia, akkor talán lesz 4. is.

Zárótétel: Ha a 4. vagy valahányadik konferencia a Wenckheimben kerülne megrendezésre, akkor egy, vagy tíz, vagy száz beszámoló *lead*-jében valami ilyen szerepelne: *EU Információs Szolgáltatásokkal Foglalkozó Szervezetek Konferenciája – a meghívó szerint a Nemzeti EU Információs Szolgáltatásával Foglalkozó szervezetek 4. Éves Konferenciája – 2005. x hónap y napján került megrendezésre a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban az Európai Bizottság Képviselőlete rendezésében. A rendezvényt Thomas Glaser, a Képviselőlet vezetője nyitotta meg.*

## **Párizsi közművelődési könyvtárak**

56 kölcsönzőhely található a főváros 20 kerületében 3 500 000 dokumentummal.

Ebből: 2 800 000 nyomtatott anyag

6000 újság

50 000 CD, kazetta

40 000 DVD + kotta, nyelvlecke

tehát láthatjuk videót már nem kölcsönöznek.

330 000 beiratkozott olvasó

12 millió kölcsönzés

8,5 millióra becsült látogató / évente

12 könyvtár 1000 m<sup>2</sup> feletti alapterülettel, felnőt, ifjúsági, zenei részleggel és DVD kölcsönzéssel,

---

\*Magán megjegyzés: a rendezvényt másodmagával ide és oda kiválóan le szinkron tolmácsolta Péter, aki tavaly ugyanezt tette brüsszeli és luxemburgi tanulmányutunkon is. Kiváló eu-s szaktolmács, jó haver.

20 könyvtár 400–1000 m<sup>2</sup>, minimum 2 részleggel,

10 könyvtár 100–380 m<sup>2</sup>, iskolákban, polgármesteri hivatalokban (itt csak könyvek található), ezek bővítésre, modernizálásra várnak.

13 speciálisan ifjúsági könyvtár található.

4 új könyvtár megnyitását és öt felújítását, bővítését tervezik 2006-2007-ig.

A felsoroltakból 8 könyvtár nyelvi, 3 zenei specializációval, de a többi is különböző tematikákra specializálja gyűjteményét, pl. Afrika és arab világ, pszichológia, informatika, színház, szakma ill. munkakeresés, ázsiai nyelvek, fotózás, sci-fi, filmművészet, turizmus-utazás).

2003-ban több mint 600 programot szerveztek, úgymint kiállítások, konferenciák, író-olvasó találkozók, felolvasások, vetítések, olvasóklubok, játékok stb.

Folyamatos az olvasószervezés, az új közönség meghódítására elsősorban a könyvtár falain kívül, nyáron utcákon, tereken felolvasásokat tartanak, bölcsődékben, óvodákban, de börtönökben is kihelyezett állománnyal tartanak, öregbetűs könyvek, hangoskönyvek segítik a gyengénlátókat, 10 könyvtárban olvasógép működik.

Egy 2003-as felmérés alapján a látogatók többsége fiatal (37,8 év), nőnemű 56%. Az olvasók zöme a közép- és felső osztályhoz tartozik.

A könyvtárról pozitív vélemény alakult ki, elsősorban a közelséget, a könnyű megközelítést, a hosszú nyitva tartást és a gyűjtemények sokféleségét értékelik.

### *Egy kis történelem...*

A városnak nincs központi könyvtára. Az elsőt az állam elkobozta a forradalom idején, a második leégett 1871-ben.

1878-tól népi könyvtárak létesültek a szegények számára, iskolákban, polgármesteri hivatalokban. Ezek fokozatosan alakultak közművelődési könyvtárakká.

1967-től az új igények figyelembevételével modernizálják a meglévő helyiségeket, ill. újakat építenek. Az iskolai könyvtárakat fokozatosan felszámolják, fejlesztik az ifjúsági részlegeket, bevezetik a hanganyag kölcsönzését. A fejlesztések folyamatosak, CD, DVD, CD-rom kölcsönzés, informatizálás 1989–1998-ig, párizsi Zenei könyvtár létrehozása stb...

Beiratkozás feltételei: személyi igazolvány, kiskorúaknak szülői hozzájárulás.

Az olvasójegy 1 évig érvényes Párizs összes gépesített könyvtárában.

Beiratkozási díj nincs!!!

Kölcsönözhető: max. 20 dokumentum könyvtáranként 40 db, a könyvtárhálózat összességéből.

Ingyenesen kölcsönözhető: 5 könyv, 5 magazin, 5 képregény, 5 hangoskönyv, 5 CD-ROM, 5 gyermek kazetta, 2 gyerek CD.

Évi 61 euróért: 5 CD, 1 DVD – egy alkalommal.

A kölcsönzés időtartama 3 hét, kivéve a DVD és bizonyos újdonságok, melyek 1 hétre kölcsönözhetőek.

Késedelem: 0,15 euró naponta, dokumentumonként, de! A késedelmi díj csak 15 euró elérése után kerül behajtásra! Ha a dokumentumok 3 hét késedelem után sem kerülnek vissza, a kölcsönzőkártyát leblokkolják.

## Francois Villon könyvtár X kerület.

1985-ben nyitott, 96 óta gépesített, 98-99-ben renoválták.  
1100 m<sup>2</sup>, 22 dolgozó, 7900 beiratkozott olvasó.

### *Költségvetés:*

Felnőtt részleg: 37 900 euro  
Ifjúsági: 11 400 euro  
Zenei: 29 500 euro  
DVD: 34 000 euro

*Nyitva tartás:* Felnőtt és zenei részleg: Kedd és csütörtök 14-19-ig }  
Szerda és szombat 10-18-ig } 35 óra  
Péntek: 10-19-ig }

Ifjúsági: Kedd és csütörtök 16-19-ig, szünetekben 14-19-ig }  
Szerda és szombat 10-13-ig és 14-18-ig } 18, szünetben 22 óra  
Péntek: 14-19-ig }

A nyitva tartási időn kívül a kölcsönzött dokumentumok bedobhatók a könyvesládába!

Alagsor: szakirodalom, a könyvtár informatikai szakrészleggel rendelkezik.

Földszint: szépirodalom (angol és francia), öregbetűs könyvek, hangos könyvtár CD-n és kazet-  
tán (534 db), DVD (2500 db)

+ Infodoc pont: ami a hivatalos eljárásokat megkönnyítő anyagokat tartalmazza. Ezek nem kölcsönözhetőek.

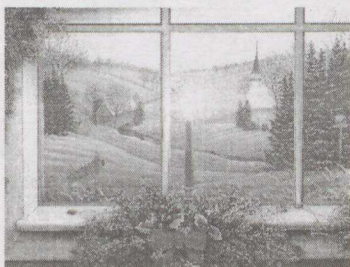
Első emelet: CD: 18 500 db  
Képregény: 2000 db  
Napilapok, magazinok (130 féleség)

Második emelet: Ifjúsági részleg (19 000 dokumentum)

Gyerekkönyvek, képregények, CD-k, kazetták, gyermekmagazinok, CD-ROM-ok, + egy kis helyiség a különféle rendezvényekre.

Minden részlegben található újdonságlista, kulturális információk, és javasolt vásárlások listája.

Szolgáltatások: előjegyzés, 3-6 nap alatt szerzik be a központi raktár 20 000 dokumentumából a kívánságokat, fénymásolás: 0,20 euro oldalanként, internetezés ingyen, feliratkozás alapján, rendszeres rendezvények felnőtteknek, gyerekeknek.



## Karácsonyra olvasni tudni kell (?)

Beszámoló „A hozzájuk vezető út nem szavakkal van kikövezve – Esélyegyenlőség a gyerekkönyvtárakban” című konferenciáról

A Magyar Könyvtáros Egyesület Gyerekkönyvtáros Szekciója által megszervezett konferencia (Sárospatak, 2004. november 5-6.) témája folytatása volt az augusztusi vándorgyűlésnek, ahol szintén az esélyegyenlőség a könyvtárakban volt terítéken. A meghívott előadók néhány kivétellel azonosak voltak a vándorgyűlés szekciós előadóival, de mindegyikük újat hozott a témában.

Elsőként *Kucska Zsuzsa* előadását említeném, mivel ő volt aki külön hangsúlyozta a fogyatékos gyerekekkel való foglalkozás alapfeltételeit. Nem is a foglalkozást, hanem inkább az együttműködést hangsúlyozta – a fogyatékos gyermekekkel együtt kell élni, és így megtanuljuk a természetes viselkedést feléjük, a természetesen jövő segítséget. Nagyon fontos, hangsúlyozta Kucska Zsuzsa, hogy mielőtt belevágnánk ebbe a feladatba szellemileg, lelkileg is – szak- és szépirodalommal is - készüljünk fel, mert nehéz terület. Részleteket hallhattunk az általa ajánlott irodalmakból (Majgull Axelsson: Áprilisi boszorkány, Simon István: Kornélia kisaszony című könyve és az Ők és mi: ötletek és tanácsok értelmi fejlődésükben akadályozott csecsemők és kisgyermek korai fejlesztéséhez című szakirodalom). A fogyatékosokkal való foglalkozás komoly döntés és vállalás, ha elkezdted nem lehet abbahagyni – ezek az emberek (nem csak a gyerekek) számítanak rád!

A Terézvárosi Gyermekkönyvtárban évek óta folyik aktív együttműködés értelmi sérült gyerekekkel, fiatalokkal és felnőttekkel is. A velük együtt töltött játék, foglalkozás, beszélgetés illetve kirándulások formálták a sérült és a segítő közti személyes kapcsolatot.

Kulcsfogalom volt a konferencián az integrált nevelés, vagyis sérült gyermekek egészséges gyermekekkel együtt történő nevelése. Ezt a feladatot vállalta fel a pesthidegkúti Gyermek Háza, ahol osztályonként 1-2, maximum 4 fogyatékos gyermek tanulhat, élhet együtt egészséges társaival. Ebben a szituációban valóban értelmet nyert a *sajátos nevelési igényű gyermek* fogalma, mivel az oktatásban is külön figyelmet igényelnek a sérült gyerekek (értelmi, érzékszervi és mozgássérült gyerekekről van szó). *Kókayné Lányi Sarolta* (a Gyermek Háza pedagógusa) elmondta, hogy milyen fantasztikus lehetőségeket teremt az egészséges gyermekek számára is, ebben a korban már megtanulják a természetes segítőkészséget, olyan lelki pluszt kapnak az együttélés során, amit más nem pótolhat. Kókayné Lányi Sarolta példákkal illusztrálta, hogy az integrált nevelés megvalósítása nem megoldhatatlan feladat – egy konkrét témában különböző nehézségű szintű feladatok adása – így bevonhatóak az érzékszervi, értelmi és mozgásukban sérült gyerekek is. A segítő, pedagógus aktív szerepbe helyeződik.

A gyerekek aktív, játékos megtapasztalása az interaktív tanulás lényege. A fogyatékos gyermekek jelenléte az iskola minden dolgozójától szemléletváltást igényel (természetes legyen például, hogy a mozgásában akadályozott gyermeknek a konyhás néni odaviszi a tálcat). Az iskolában rendszeres a reggeli beszélgető óra – ennek nagyon fontos személyiségformáló ereje van, olyan fontos dolgokról esik itt szó, melyek gondolat- és érzésvilágukat foglalkoztatja, a körülöttük zajló világ megértését segíti. Az intézményben szövegesen értékelnek, ami mindenképp nagyobb munkát jelent a pedagógusnak, de szemben az osztályzatokkal a szöveges értékelés nem minősít, hanem segít!

*Tunyogi Erzsébet*, a Gyógyító Játzóház vezetője gyakorlati példákkal illusztrálta, hogyan lehet segíteni a sérült gyermekek fejlődését. Intézményükbe csecsemőkortól kezdve foglalkoznak a gyermekekkel. Kiemelt módszerük a játékterápia, ahol a szülő is aktívan részt vesz, itt tulajdonképpen ő is „kezelt” ember. A rehabilitációs eszközök nem feltétlen klasszikus értelemben vett gyógyeszközök, sőt leginkább nem azok (pl.: gyermekbicikli, ugráló – a mozgás fejlesztésére) – a gyerekek észrevétlenül, játszva, játékos környezetben gyógyulnak. A látás fejlesztésére: árnyjáték, diafilm-vetítés; a manipuláció fejlesztésére: kreatív foglalkozások (pl.: olló használata speciális duplafogású ollóval). A szülő és a gyerek között csodálatos, érzékgazdag együttműködés jön létre. Fontos a gyerekek munkáinak eredménye – az e felett érzett öröm.

*Némethné Kapus Krisztina* (Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Nyíregyháza) olyan drámapedagógiai módszereket ismertetett, amelyek jól alkalmazhatóak a gyermekkönyvtári munkában, példákat mutatott be arra is, hogyan integrálhatóak a sérült gyerekek. Az elméleti részt a gyakorlatba átültetve Regéci Márta Mit játszunk? című foglalkozása egészítette ki. A drámapedagógiai játékokkal megmozgatták a könyvtárosokat, evvel is ötleteket adva az otthoni megvalósításhoz. Jól kapcsolódott ehhez a Muzsikás Manók zenés játéka, ahol szintén aktívan résztvettünk.

*Szoleczky Emese*, a Hadtörténeti Múzeum Könyvtárának munkatársa az intézmények akadálymentesítésének lehetőségeit mutatta be angliai példán. Az angol nyelvű videofilm, amit ő tolmácsolt részletesen nyomom követhető volt az egyes intézmények optimális kialakítása, felszerelése a sérültek számára. Nagyfokú odafigyeléssel, olyan szakemberek határoz-



zák meg a tárgyi változtatásokat, akik mintegy beleélve magukat a helyzetbe – gyengénlátó, mozgássérült, vagy kerekos kocsin közlekedő lenne. Ámulva néztük, hogy milyen körülmények azok, amit ők még mindig problémásnak ítélnék – mi egy hasonló helyzetnek már nagyon tudnánk örülni. A film példákat adott a könyvtárak, más kulturális, egészségügyi intézmények, illetve a kereskedelmi és vendéglátó szféra közösségi tereinek kialakítására is. Azontúl, hogy törvény írja elő ezen intézményeknek a szigorú szabályok betartását, a profitorientált cégeknek érdekük, hogy a sérült emberek nem kisszámú rétegét is megnyerjék maguknak.

*Dr. Bartos Éva* (Könyvtári Intézet) a biblioterápia könyvtári lehetőségeiről tartott előadást. Hangsúlyozta: a tárgyi akadálymentesség után beszélnünk kell a morális akadálymentességről, vagyis egy olyan nyitott és őszinte magatartásformáról, amit Magyarországon a társadalomnak még meg kell tanulnia. A könyvtár ideális terep, mert ideális esetben a látogató itt egy nyitott, elfogadó légkört tapasztal, ami a közvélemény és a társadalom színtereit is pozitívan formálja. A kapcsolatfelvételen nekünk kell a kezdeményezőnek lennünk. A biblioterápia mindig kiegészítő eljárás, egy új színfolt, plusz lehetőség. A klinikai biblioterápia – orvos, pszichiáter, pszichológus területe. A fejlesztő biblioterápia – ez lehet a könyvtáros területe, ami nem feltétlen rehabilitációs módszer, hanem megelőző jellegű, célja a világhoz való alkalmazkodás, pszichológiai érettség, jellemformálás a megfelelő irányba. A fejlesztő biblioterápia segíthet megelőzni a deviáns hatások kóros következményeit (pl.: drog, lezüllés, előítéletesség).

*Koleszár Márta* (Városi Könyvtár, Kecskemét) könyvtárunk munkáját szemlélte – hogyan foglalkoznak a fogyatékos gyermekekkel. Egészséges és sérült gyerekekkel együtt tartanak foglalkozásokat: meseórákat, kézműves műhelyt, ünnepi előadó-rendezvényeket. Kísérleti jelleggel rendezték meg a fogyatékos gyermekekről készült fotó-kiállítást – érdekes tapasztalatokat adott az egészséges gyerekek reakciói.

*Gabnai Katalin* drámapedagógus a mai kultúra egyre süllyedő hajóját vizionálta – teljes joggal. Az egyre silányabb értékeket közvetítő tv-kultúrával szemben a könyvtár lehet egy értékmegőrző hely. Kiemelte a klasszikus művek ismeretét, a verseket, az irodalom élvezetét. Tanári tapasztalatából szomorú tény, hogy a főiskolás, egyetemista hallgatók nem tudnak idézeteket, ma már nem divat a memoriterek ismerete. Vissza az irodalomhoz - a könyvtár lenne az a menedék, ami ezt támogatja. Nem vizsgázni, hanem megismerni és építkezni kell belőle!

*Vekerdy Tamás* pszichológus személyes élményét mesélte el: Németországban súlyos értelmi sérült gyerekek is jelen voltak egy színházi előadáson, ahol Goethe Torquato Tasso c. drámáját (!) mutatták be, Vekerdy Tamás aggódva nézte, hogy lesz ebből élvezhető előadás – a koordinálatlanul mozgó, és artikulálatlan hangokat kiadó fiatalok – úgy érezte – veszélyeztetni fogják a műélvezetet. A sérült fiatalok magatartása meglepetést okozott – amint a fény kialudt és a függöny felgördült mindegyikük teljes figyelemmel élvezte az előadást – a művészet számukra (és mindannyiunk számára) érzéki öröm.

A sérült gyermekek fokozottabb érzékenységgel rendelkeznek, ez a jó lehetőség a velük való kapcsolatban, és egyben a nehézség is – a felelősség.

Nagyon fontos, hogyan tekintünk a sérült gyermekekre! A ember hallhatatlan lélekkel rendelkezik, ami kitölti a testet – mintegy teljes harmóniában; a sérült ember esetében ez a „kitöltés” nincs meg, nem teljes a harmónia, ezzel szemben a lélek, az individuum mégis teljes értékű, sértetlen – vagyis arra tekintek, ahol Te egész vagy.

Vekerdy Tamás másik, a publikációkból már jól ismert területe a gyermek – iskola – pedagógus hármasa. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a lényeges az, hogy boldog embereket neveljünk, és az iskolának is sokkal inkább ez a feladat, mint a tudásgyár-jelleg. Az iskolákba óvodás gyerekek kerülnek, és a mai elvárásokhoz (amik sok esetben nem is törvényes elvárások) nem érettek a gyerekek – mint például: ..."karácsonyra olvasni tudni kell ...", „ ezt már tudni kellene” – és ehhez hasonlók a szeretetlen pedagógia szólamai. A gyerekeknek nagyon fontos lenne a beszélgetés – amint erről a Gyerekek Háza példáján már szó esett.

Nagyon fontos a gyermek fejlődésében az önfeledt alkotás öröme – például a „pacázás”, ahol ujjal, kézfejjel lehet szabadon alkotni-játszani – és nem kell megmaradni az előre legyártott kontúrok között (lásd az írás-munkafüzetet)!

A két nap során olyan élményekben, együttgondolkodásban volt részünk, ami nem kizárólag a sérültekről szól, hanem minden gyermekről és minden felnőttől – elfogadásról, segítségről, szeretetről – arról, amire mindannyiunknak szüksége van.

Ligethy Nóra  
tájékoztató könyvtáros



## Adventi szomszédolás Bécsben

*2004. december 4.*

December első szombatján 50 fővel indultunk Bécs irányába, ha nem is konflissal, de egy szép nagy busszal. A fél hetes indulás első hallásra nem tűnik tragikusnak, de beleszámítva a reggeli ébredés, szemnyitogatás, kávélegurítás és hirtelen sminkfeldobás időigényét - máris az ... A hajnali izgalmakat csendes szunyókálás követte, később a hozott szendvicsek száma került a középpontba.

Az utazás akadálytalan volt, és tizenegy tájban megérkeztünk Bécsbe, s a Városi Főkönyvtár (Hauptbücherei Wien) igazgatója, Christian Jahl délben fogadott minket az impozáns épület fogadóterében. Szeretettel üdvözölt bennünket, majd egy csaknem kétórás vezetésben volt részünk.

A 100.000 dokumentummal induló Városi Főkönyvtárat 1970-ben alapították, amely már a nyolcvanas évek elején kicsinek bizonyult, az egyre növekvő és változó állomány, valamint a nagy számú könyvtárhasználó miatt. Szükségessé vált egy új épület, és ezzel együtt egy új szemlélet és szolgáltatásorientált feladatrendszer kidolgozása. Az 1999-től épülő új könyvtár 2003-ban nyitotta meg kapuit közönsége előtt. A piramis alakzatú épületet Ernst Mayr tervezte. A modern épületet úgy alakították ki az Urban-Loritz téren, hogy a földszint egybeépült a metróállomással, vagyis a könyvtárnak saját állomása van, innen mozgólépcsővel, lifttel, az edzettebbek a soklépcsős feljáraton juthatnak a könyvtárba.



Az épület sok üvegfelülete beengedi a természetes fényt és az olvasói terek hangulatos részei panorámás látványt nyújtanak. A berendezés modern, de nem az elrugaszkodott high tech stílusában, sok a természetes anyag, faborítású elemek, jellemzőek a barátságos és egyben praktikus megoldások. A lépcsőkkel szemben helyezték el az információs pultokat és a fénymásolókat is. A megfelelő tájékozódást nagyméretű áttekintő-térképek segítik, jól láthatóak – központi helyen elhelyezve. A fogadótérben található a kölcsönzés és a visszavétel pultja, a ruhatár és a napilapolvasó-sarok (osztrák és külföldi napilapokkal, közte pl. a Népszabadsággal).

Ezen a szinten állnak az önkiszolgáló kölcsönző-gépek, ahol az olvasók önállóan kölcsönözhetnek mikrochipes technikával – elkerülve a hosszadalmas sorbanállást.

A két szinten elhelyezett dokumentumállományt 3-3 részlegbe csoportosították.

*az első szinten:*

1. Nyelv és irodalom
2. Helyi, regionális, egyetemes
3. Társadalomtudományok

*a másodikon:*

4. Kirango (gyermekkönyvtár)
5. Művészet
6. Know How

A könyvtár kb. 350.000 dokumentummal rendelkezik, ebből kb.100. 000 – a kevésbé használt anyag -külső raktárban van. 130 személyi számítógép áll a használók rendelkezésére az Internet használatra, adatbázisok és a katalógus használatához, 40 audio és video használatához.

A könyvtár szerepe Bécsben a közművelődési igényekre összpontosul – jól működő egyetemi és tudományos szakkönyvtárak mellett nem kényszerül egyetemi feladatok átvállalására.

Dokumentum-típusok vagy tartalom szerinti csoportosítás? Az utóbbi szempontot figyelembe véve döntöttek a bécsiek, vagyis a polcokon adott téma különböző hordozóit együtt találhatja meg a használó.



A könyvek feldolgozásán túl korábban ők végezték a fóliázást (speciális vákuum fólia), ma már a kiadótól így rendelik a könyvtári példánynak szánt köteteket – valószínű nem sok dolguk van a kötéssel; valamint a „tapacs-ragacs” nálunk honos fogalma is ismeretlen számukra – a jól tapadó jelzetekkel ellátott etikett nem szorul javításra.

A polcokon a könyvek borulását rögzíthető könyvtámaszok akadályozzák (ennél még tökéletesebb a rugós polc – a polcok lapjában rugós sín van beépítve, ami egy könyvtámaszba végződik). Ezek a látszólag apróságok a könyvtárosok minden-

napi munkáját nagymértékben könnyítik meg. Az igazgató hangsúlyozta: a könyvtáros nem kézműves, hanem szellemi munkaerő!

A közkedvelt intézményt naponta 2000 feletti látogató veszi igénybe. Hangsúlyt fektetnek a rendezvényszervezésre, megfelelő tereik ideális helyszínt biztosítanak irodalmi estek, találkozók lebonyolítására. Az épület tetőteraszán kávézó-étterem működik – a 2000 négyzetméteres területen a vendéglátó egység mellett rendezvény- és kiállítóteremek találhatóak.

Christian Jahl hangsúlyozta, hogy a munkafolyamatok több területén, például a beszerzési keret megosztásában, vagy az olvasó-centrikus szemlélet alakításához aktív párbeszédre van szükség a könyvtárban dolgozó vezetők és beosztottjaik között, a felmerülő újabb igények folyamatos együttműködést és változtatásokat igényelnek.

A könyvtárlátogatás „interaktív” volt - sokan kérdeztek közülünk, nem titkolt kíváncsisággal: hogyan működik 2004-ben Bécs Központi Könyvtára?

Ligethy Nóra  
tájékoztató könyvtáros



## „Tovább is van, mondjam még?” – könyvtárosok olvasmányélményei

Nógrádi Gábor: Az anyu én vagyok

Tudják önök, mi az a metamorfónia? Átváltozás.

Mindezt megtudhatják Nógrádi Gábor: Az anyu én vagyok című könyvét elolvasva.

És még sok mindent, ha kezükbe veszik ezt a jó könyvet. Így most ismerkedjünk meg az íróval, könyveivel, majd ezzel az érdekes könyvvel.

Ki is Nógrádi Gábor? Mi gyerekkönyvtárosok már régóta ismerjük a nevét, hiszen az első könyvei is nagy sikerűek voltak. Ezek a „Hecseki a gyerekrablók”, amelyből később a Gyerekrablás a Palánk utcába címmel film is készült. Néhány év kihagyásával jelent meg „A Mi Kinizsink”, a „Segítség ember!”.

2000-ben a „Petepite” című könyve elnyerte az Év Gyerekkönyve díjat, amelyet évente egy alkalommal, általában a Budapesti Könyvfesztiválon adnak át. Ebben a regényben apa és fiú testét cserélte ki egy ismeretlen varázsló. Kínos helyzet, egyik sem tudta pontosan, hogyan feleljen meg a másik életét meghatározó mindennapos kihívásoknak. Eddigi hiedelmeik ellenére alig ismerték egymást. Pedig csak ketten maradtak a csonka családban, így eléggé egymásra voltak utalva.

A cserével talán a gyerekkorba visszakényszerített apa kapott valamivel könnyebb feladatot. Ő legalább emlékezhetett valamire, s ha voltak olyan tantárgyak, amelyekből minden átmenet nélkül megdöbbenően tudatlannak bizonyult, ezt bőven ellensúlyozta más tárgyakkól mutatott bámulatos jártasságával. Ami ennél is fontosabb, felnőtt öntudatának erejével le tudta győzni fiának eddigi kínzóját, tekintélyt szerezve a gyermektársadalomban.

Sokkal nehezebb feladatot kap a fiú az apja helyett, kinek tudását romlatlan becsületessége pótolja.

Olyan megalkuvást követelnek meg tőle, amelyet ő is megért. Apja nevében vállalja mindannak kimondását, amit apja éppen az ő érdekében eddig elhallgatott. Ami pedig az érzelmeket illeti, kiderül, hogy a felnőttek a manipulálhatóbbak, gyermekszemmel pontosabban láthatóak az őszin-

teségnek és a hazugságnak az apró jelei. Így aztán a fiú végül nemcsak szakmai sikerhez is segíti apját, hanem megfelelő élettárshoz is, ezzel megteremti magának is a régóta áhított teljes családot.

Nógrádi kitűnő alaphelyzetet talál. A gyerekek gyakran szeretnék, bárcsak mindentudó szüleiknek kellene megoldaniuk az ő problémáikat és arra is vágnak, hogy bepillantsanak a szülők előlük eltitkolt felnőtt világába.

Hasonló a helyzet abban a könyvben is, amit most szeretnék bemutatni.

Mert ebben a könyvben tudjuk meg, mi az a metamorfónia.

Milyen is ez a könyv?

Miért is fontos, hogy jó ifjúsági irodalmat adjunk a gyerekeink kezébe. Azért, mert gyerekeink nem olvasnak. Gyökeresen átalakultak kulturális szokásaink a rendszerváltozás óta. A fiatalok ma sokkal kevesebb időt töltenek olvasással, és ritkábban járnak moziba, színházba, múzeumba, mint régebben. Az olvasás térvesztése egyaránt jellemző a városokban és a falvakban. A televíziózás nyert teret inkább. Az erre fordított időnél 53 százalékos növekedés figyelhető meg. Jelenleg naponta átlagosan 160 percet tévézünk, vagyis a teljes szabadidő 58 százalékát a képernyő előtt töltjük. Nem túlzás azt állítani, hogy a tévzés fokozatosan kiszorítja az egyéb szabadidős tevékenységet.

Ezért nagyon fontos az, hogy íróink felvállalják azt a szerepet, hogy jó ifjúsági irodalmat írjanak.

Nógrádi Gábor életművében sokszor dolgozott fel olyan témát, „ami foglalkoztatja a mai fiatalokat. Ilyen a háziállatok iránti megértést elősegítő „Segítség ember!” című kötet. A „Bánj a pénzzel okosan” című könyvében a közlekedés szabályait népszerűsíti, a pénzről, az üzleti életről, a vállalkozásról olvashatunk. A szülői szerepet megismertető könyve „Az anyu én vagyok”.

Nógrádi Gábor könyvei külső megjelenésükben is vidámak. Vidám színeivel, jó illusztrációval hívja fel magára a figyelmet. Az a diák, aki már olvasta a „Segítség ember!” és a „Petepite” című könyvet, gondolkodás nélkül veszi le a könyvtár polcáról a következő könyvet. Hiszen ezek a regények tele vannak humorral, komoly érzelmekkel és jó a cselekményük.

A gyerekek gyakran szeretnék, bárcsak mindentudó szüleiknek kellene megoldaniuk az ő problémáikat. Mert mi is történik ebben a regényben?

Hogyan is kezdődik?

„Nem hiszem el! A Tatának sikerült a kísérlete! Hát ez óriási! Kicserélte a kutyánkat a macskánkra, meg fordítva. Vagyis összecserélte őket. Mármint az agyukat. Vagyis nem az agyukat – de buta vagyok – csak ami az agyukban van. Amit éreznek, meg gondolnak. Kicserélte a lelküket. Szóval, amittől a macska macska, a kutya meg kutya, azt átvitte a másik állat fejébe. Vagyis az agyába. De nem operációval! A Tata nem orvos! Ő gyógyszerrel meg árammal, vagyis elektródákkal meg számítógépes programmal csinálta a csereberét. Meg infúzióval, ami egy műanyag csövecske. A Tata megmagyarázta, hogy azon keresztül megy a testbe a metamorfolaj, ami szállítja a sok kis adatot, meg információt egyik élőlényből a másikba.

Világos, nem? Én ugyan egy szót sem értek belőle, de mindegy. A Tata a nagyapám, vagyis az anyu papája érti, és ez is fontos. Ő egy nagyon nagy tudós. Csak nem engedik kutatni. Mert azt mondják, hogy az élőlényeket nem szabad összecseréltetni. El is küldték nyugdíjba az intézetből, ahol a többi tudós van. És megtiltották neki, hogy kutassa a csereberét. Persze csak én nevezem csereberének, amit a Tata csinál, mert különben személyiségmetaizénak hívják. Metamorfoziának vagy minek, na! Ki tudja ezt megjegyezni?

Egyébként a metamorfizé átváltozást jelent. Merthogy átváltoztatja az egyik élőlényt a másikká, a másikat meg egyikké. A Tata ezt egy értelmező szótárban mutatta meg, amiben minden szót megmagyaráznak.

Én soha nem nevetem ki a Tatát. Mert én elhiszem, hogy ha neki sikerült a nagy kísérlet, akkor az emberiségnek jót tesz vele. Mert az emberek át tudnak majd bújni egy kis időre mások bőrébe, és annyira meg tudják ismerni a MÁSIK EMBERT, ahogy egyébként soha. Egy nő mondjuk, lehet férfi, egy férfi meg lehet nő – és akkor aztán mindenki meg fogja tudni, hogy milyen érzés a másik bőrébe lenni. Az anyu sem mondhatja az apura, hogy sose értette meg őt az apu, azért vált el. Mert ha például az anyu az apuval egy kicsit élhetett volna az anyu helyébe, és azt kellett volna csinálnia, amit az anyu csinál: tanítani, bevásárolni, főzni, tálalni, mősogatni, mosni, takarítani,

megkeresni Ricsi elveszett fél zokniját, feltörölni a hányást, kiszedni a foltokat a blúzomból, felvarrni a gombokat és kiabálni velem, hogy tanuljak meg satöbbi, akkor apu rögtön megértette volna az anyut. Mert akkor ő lett volna az ügyvéd úr, akinek folyton csöng a telefonja, ezer ügye van, és sose tudja, hol áll a feje, mert mindenki mindent azonnal akar, és azt hiszik, hogy az csak úgy megy."

De a Tata igazi célja nem az áltatok csereberéje. Elképzelése szerint két ember csak úgy ismerheti, értheti meg egymást igazán, ha személyiséget – lelket cserélnék legalább egy kis időre. De ki lesz az a két ember, aki ezt vállalja.

A regényben az édesanya és a kislány cserélnék. És tényleg igazából akkor ismeri fel az ember a másik problémáját, ha a másik szerepébe bújik és meg is kell oldani a problémát.

Ez a helyzet azért érdekes, mert az egyik az anya. Az anya mindig nagy szerepet tölt be a család életében, hiszen nagyon sok területen kell megállnia a helyét. Először is ott van a hivatás, ahol teljes emberként kell helytállni. Azután ott van a háztartás, ami olyan mint egy hétfejű sárkány, és ott van még a feleség szerepe.

Nem sokkal könnyebb egy fiatal kamaszlánynak sem, hiszen neki is megvan a maga harca, amivel meg kell küzdeni.

A Tata úgy gondolta, hogy ezt a két embert cseréli fel. Az anyu csak úgy egyezett bele, hogy az egész csere mindössze fél óráig tart. Mg is történt a csere.

Milyen érvei vannak a Tatának?:

„Nem akarsz szép és csinos lenni? De felnőtt sem akarsz lenni egy kicsit? Képzeld el anyu lenne a kicsi lány és te a nagy nő!”

Ezek olyan érvek, ami elől egy fiatal lány sem tud elmenekülni. Természetesen anyut is sikerült meggyőzni és következhetett a csere, ami előzetes megbeszélés alapján fél óráig fog tartani.

Sejthetjük a galiba akkor fog kezdődni, ha letelik a fél óra és nem sikerül a cserebere.

Ahogy sor kerülne a cserére, megszólal a kapucsengő és rendőrök jönnek. Ez volna a kisebbik baj, mert ezt még sikerül kibeszélni. Amikor újra felkészülnek a cserére, újra megszólal a csengő és megjön apu és Ricsi, a kisöcsike.

Ez az igazi probléma. Hiszen anyut kell eljátszani a kislánynak, és kislánynak anyut. Az anyu megy apuval ebédelni, aki elvált a férjétől. Ez már igazi humoros történet és ez csak bonyolódik tovább. Kiömlik a metamorfolaj, ami segít a cseréhez. Sok idő kell ahhoz, hogy újra összegyűljön az olaj. Addig pedig megmarad a csere, anyu kislányt játszik, a kislány anyut.

Jó alkalom ez a csere arra is, hogy a kislány megismerje anyu udvarlóját.

Miért izgalmas ez a könyv?

Mert kamasz fejjel megismerkednek a felnőttek világával, mert saját bőrükön kell tapasztalni a felnőttek érzéseit.

A kamasz lánynak történelem órát kell tartani az édesanyja helyett, el kell fogadnia, hogy ez a munka milyen felelőséggel jár.

A legizgalmasabb azonban a családi perpatvar. Az elvált anyu ebédelni megy a volt férjével.

Természetesen ebből is nagy galiba lesz, hiszen apunak is feltűnik a lánya furcsa viselkedése.

De mielőtt igazából nagy baj lenne, Tata újra visszacseréli a szereplőket.

A cselekmény jó bonyolítása teszi igazán izgalmassá a regényt.

Mire tanítja a gyerekeket?

Két dolog nagyon fontos az életben, a család és a szeretet.

Ez egy csonka család, ahol a szülők elváltak, ebben a szétesett családban próbálja megkeresni a helyét a kamasz lány. Mind a két szülő fontos, az anyuka és a apuka is.

De a végére minden helyére kerül.

„Jó volt vacsorázni. Anyu mellett ültem és nagyon jó volt, hogy megint ő anyu.

Ricsinek adtam a fagyaltadagomat, pedig nem is kérte. Nagyon csodálkozott és azt mondta: köszí. Még azt sem bántam, hogy Emil ott ült, pedig máskor ilyenkor mindig szemétkedem vele, és

megpróbálom kiutálni. Úgy éreztem, felőlem akár össze is házasodhatnak anyuval, ha nem akar majd engem átültetni egy másik cserépbe." Ha egy széteső családba a gyerek megtalálja a helyét, igazi szeretetet tud adni. És ez a legfontosabb a világon.

Ez az izgalmas, humoros, érzelmes történet, amelyet Nógrádi Gábor a gyerek olvasók kérésére írt, magyar és nemzetközi díjakat nyert, a „Petepite” című regény párja.

Szívesen ajánljuk minden fiatal olvasónak a kezébe.

Fodor Judit  
a karcagi Csokonai Városi Könyvtár  
gyermekkönyvtárosa

### Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen

Útban Szentendre felé...ismerkedésem a könyvvel...

A szokásos évi zarándoklatomra indultam, a szentendrei skanzenba. Miután hosszú az út, úti-társként magammal vittem Muhi Andrist. Nem bántam meg! A metrón, a Héven, a távolsági buszon lehetetlenül, folyamatosan olvastam. Néhol hangosan felnevettem az utasok nem kis csodálkozására. Miután felnőtt nő vagyok (?), így tudtam, hogy ezt azért mégse illik, de nem tudtam kikerülni a könyv hatása alól. Aztán többen különféle módszerekkel érdeklődve kutattak a címlap után, hogy mi is lehet ez, ami ennyire jó? Így többször behajtottam, mintha belefáradtam volna az olvasásba, és elméláznék a történéseken. Mi mindent megtesz egy könyvtáros a kultúra terjesztéséért. De a mosoly továbbra is megült szám szögletében, mint Muhi Andrisnak. Aztán a skanzenban leültem egy padra, óh, mit nekem imádott parasztházak, és tovább órák hosszán át... majd visszafelé ugyanígy. És végül megérkezvén lakoma, újabb szék, és tovább az események folyamában. Mikor befejeztem, „Ez zseniális, fantasztikus, nagyon jó!” felkiáltással éltem. Egy röpke gondolat felvillant bennem, hogy miért is mentem én ma Szentendrére? Nem volt jelentősége, az élmény, és a könyv által rámragadt benső mosoly már az enyém maradt.

Nem is csigázom tovább a kedélyeket, vágjunk a történésekbe. Aki nem olvasta még, van ilyen egyáltalán?, az gombolkozzon, és azonnal lásson neki az előadásom után. Aki már olvasta, az jöjjön velem, és újból feledkezzen bele ebbe a varázslatos világba. Bár ez a könyv szerkezetének igen formabontó, de mint minden nagy mű előhanggal kezdődik. A keletkezéshez kell ugye egy múzsa, Varró Dánielnek egy szőke bombanő jut, ki homlokon cuppantván megadja a kezdő költői ihletet.

„Kedves kis olvasók, sziasztok,  
Elmondok nektek egy mesét.  
Hogy prima lesz-e?  
Hó, mi az hogy!”

Itt azért felkaptam a fejem, hogy no, hát nem is beképzelt a költő. Vagy ennyire jó ez a bombanő? De az események folyamába veszve hamar rájöttem, hogy milyen igaza van. Minden műhöz kell ugye egy, vagy két főszereplő. Először Muhi Andrisal ismerkedünk meg.

„Andris helyes, szelíd gyerek volt,  
Könnyen szerzett barátokat,  
Zömök test, gömbölyű kobak,  
Ez ő, előttünk áll egészen...”

De, hogy ne maradjon egyedül, nemsokára a képbe kerül Maszat Johanna, becsületes nevén Janka.

„Ó, Janka nem közénk való volt,  
Elütött tőlünk nagyon ám.  
Koszossága sem holmi hóbert,  
Hol ő lakott, ez hagyomány...”

A két főszereplő egy pöttyös labda kapcsán, az óvoda udvarán örök, elválaszthatatlan barátságba keveredik. A történések kibontakozásában majd követhetjük, hogy mi mindent megtesznek egymásért.

„És attól fogva szinte mindent  
Együtt játszott a két barát,  
Együtt volt sülve-főve, kint-bent,  
Felejtett gondot és parát,  
Együtt volt jóban, néha rosszban.  
Együtt is hempergett a koszban...”

De, jaj, az idilli kép megszakad, a két jóbarát útjai elválnak, Andris és Janka más-más iskolába kerül. A bonyodalmak akkor kezdődnek, amikor Jankától levelet kap Andris, hogy keresse fel rég nem látott barátját. Janka a pacaárkon túl, a Maszat-hegyen lakik. A kaland kezdetét veszi. Előadásra készülve próbáltam egy cselekményvázlatot leírni, de néhol belegabalyodtam, néhol rátaláltam a fonálra, és amikor úgy gondoltam, hogy sínen vagyok, újból elvesztem, így feladtam. A cselekmény több szálon fut, sok mellékszereplővel, változó helyszínekkel. De nem is ez a lényeg.

Így most kiemelek egy pár mellékszereplőt. Legkedvesebb szereplőm Szösz néne:

„Fönt a Maszat-hegy legtetején,  
Ahol érik a Bajuszos Pöszméte,  
És ahol sose voltunk még, te meg én,  
Ott ül a teraszán Szösz Néne.  
Ott ül a teraszán  
Vénkora tavaszán, néha kiújul a köszvénye.”

Megismerve őt, elméláztam, hogy én is szeretnék majdan ilyen idős asszony lenni. Tele életből-csességel, és azzal a mélységes derűvel, nyugalommal, amivel szemléli az eseményeket. A mai felfordult világban ennek megélése lehet a legnagyobb kincs. Bár, miből lesz a cserebogár! A meseregény végén hokedlijával ádáz harcba vadul püföli az ellent.

A bonyodalmak keltésére is szolgálnak szereplők. Ilyen Partvis Attila „a végzet bolyhos ostora” és Morzsányi Géza is:

„És ketten lépnek rajta át,  
Egy sörte hajú langaléta  
(A haja bolyhok martaléka),  
S egy töpszli – de parányi, hű!  
Éppen csak morzsaméretű.”

Az ellentétek vonzzák egymást. Ők sokféle cselszövészel tarkítják az eseményeket. Partvis Attila a takarítóbrigád főnöke, aki nevéből adódóan is a Maszat-hegyi lakosok rémálma örökös takarítási mániájával. Még Szösz nénét is kitakarítja, akinél a porcica bajszán is szösz van. Morzsányi Géza Paca cár titkos ügynöke, azé a Paca cáré, aki nevéhez híven az egész világot szeretné elpacásítani.

A kalandok közepette Andris sok segítőt kap, hogy haladhasson nehéz útján. De jönnek az ellenségek is. Vagyis, ki tudja, hogy melyik oldalon állnak. Mikor már úgy gondolom, hogy rájöttem, akkor rájövök, hogy tévedtem. Legnagyobb rémületére útjába akad pl. a Nagy Zsiráfmadár. De Andrist nem olyan fából faragták, hogy megijedjen.

„Lekapta hátáról a hátizsákot,  
egy túró rudit benne még talált,  
A félsz szívében végleg elaludt,  
Kivonta kardként túró rudiját –  
Aztán csak annyit látott alul itt,  
Hogy jó a szörny, és lecsap,  
És hamm, bekapja... a túró rudit.  
Hmmm, finom – szólít a szárnyas fenevad,  
S hatalmas szájából – ó, rettenet!  
Kilógott egy piros nyitószalag”

A megoldás annyira döbbenetes, és morbid! Ahogy a tragédia lehelete átcsap a humorba. Ez a kettősség áthatja az egész regényt, ez az egyik nagy erénye, amiért híve lettem. Persze egy-két babérlevéllel lekenyerezhető a Nagy Zsiráfmadár, és oda viszi kis gazdáját, ahová szeretné. A modern Pegazus megtestesítője?

Aztán Jankát elrabolják, és Andris szövevényes történések közepette kiszabadítja. Újból egymásra talál, és hatalmas örömmel beszélgetnek egy fa alatt.



„S leültek alája,  
Hisz a takarítók tanyája  
Már rég a távolba veszett,  
Fáradtak voltak, éhesek...  
Andris elmondta, hogy mi van...”

Kicsi kitérő... Andris szerelembe esik a Babaarcú Démonnal, Janka pedig megtudja, hogy ő tulajdonképp egy trónról levetett hercegkisasszony, de hogy visszatérhessen a trónra meg kéne fürödie:

„Fürödni hát van nem fürödni?  
Az itt a kérdés, gyerekek,  
Nagyobb kérdés ez, mint a többi...”

Eme shakespearai kérdés bizony felkavarja a kedélyeket, és a vizet is, amibe a nagylábujját bele dugja Janka. De hagyjuk hezitálni Jankát, mert a végkifejlet közelít. Hatalmas csata, ahol minden gaz eléri méltó végét.

Közben előkerül Janka is, aki lemond a hercegkisasszonyságról, Andris pedig a Babaarcú Démon kegyeiről. És lám a csoda megtörténik, találkoznak az utcán:

„Hát, Janka jön pont vele szemben,  
És csupa maszat ő megint...”

Az elválaszthatatlan barátok immár végérvényesen egymásra találnek, és boldogan élnek, míg...

„Összenéztek nevetve még:  
Hülyék voltunk mi tök hülyék,  
És szaladtak. Na itt a vége,  
Úgy szép a lóláb, ha kilóg...  
Eddig tartott az epilóg.  
Óh, mily fájdalom, bizony elérkezik a búcsú ideje is:  
„Búcsúzik immár Dani bácsi,  
Mesélt tinektek eleget,  
Ne mérgelődjete, kíváncsi  
Kis olvasók, ha felelet  
Nem volt mindenre tán mesében –  
Ilyen az életünk is éppen,  
Hogy sok mindenre nem felel...”  
A szőke bombanő szerepe is tisztázódik, hogy jól munkálkodott:  
„Csak megpuszilt, azt mondta: „Ó, pssz!”  
És hipp-hopp kész is lett az ópusz.”

Arra gondoltam, hogy még sokszor csókdossa Varró Dánielt eme múzsa, szeretnénk még sok hasonlót olvasni tőle. Én már most belekezdene.

Kinek való, kinek ajánlhatjuk ezt a meseregényt? Nem egyértelmű a válasz, úgy, ahogy a könyv sem. Miután gyerekeknek íródott, elsősorban nekik. Ezt a könyvet úgy fémjelzem, hogy olyan, mint a „Kisherceg”. A kisebbeket megfogja fordulatossága, játékosága, meseszerű történései, kitűnő verselése. Miután 205 oldal, talán egyedül nehezen birkózik meg vele a csemete, ismervé a gyerekek olvasási szokásait. Kitűnő alkalom esti bensőséges együttlétre, egy újabb mese, amit együtt lehet olvasni. Aztán, ha a gyermek végre elaludt, a szobába settenkedve, a paplan alatt lehet folytatni. (A gyerekkor csodás emlékéért felidézve.) Megérzésem szerint ez a könyv egyszer bevonul a kötelező olvasmányok közé, a pedagógusoknak mindenképp ajánlani fogom a paletta színesítésére. Megtalálható benne minden, ami egy gyermek lelkének építkezéséhez szükséges. A Kisherceget is öt évenként újból olvasom. Mindig más jelentés kvében is megvan ez a mély tartalom, kinek éppen mi fakad fel belőle.

Kinek ajánlom, hát? Mindenkinek.

Budavári Klára  
a MKE gyermekkönyvtáros  
szekció elnöke

## Könyvajánló

### David Michell: Szellemírók

Című első regényét szeretném olvasóinknak bemutatni. A történet valójában sok történet; jó pár helyszínen és – rengetek szereplővel, mely a befejezésnél visszatér a kezdethez, s közben egyetlen nagyon hosszú és igen vékony fonálon kalandozunk az események furcsa, de igen érdekesen és messziről összefüggő útvesztőjében. A kapcsok, melyekkel egymáshoz fűződnek a távoli történések lazák, de egyértelműek, és az embernek önkéntelenül a „pillangó-effektus” jut eszébe. Egynéhány egészen szokatlan, eredeti ötlettel is találkozhatunk. A regény egyik legnagyobb erőssége a hihetetlen alapos ismeretek a felvonultatott helyszínek lakóit és kultúráját illetően. Kifejezetten élvezetes belecsöppenni egyik életből, országból, embertípusból a másikba, ahogyan fejezetet váltunk.

Szinte térképpel ellenőrizhető minden. Tökéletesen adják vissza a helyek hangulatát a szerző remek leírásai, gondolati és tárgyi „berendezései”, a szereplők párbeszédei és a karakterek, az író kedvességének jóvoltából, belülről megmutatott lelkei. Ez a nagyszerű ember- és helyismeret Japánban, Kínában, Mongóliában, Oroszországban, Britanniában és az USA-ban hoz létre rendkívül színes figurákat, nagyon életteli, erőteljes alakokat, akik mellett a jelentéktelenebb szereplők is jócskán figyelemre méltóak. Az egész írás magával ragadó és sűrű meseszövésszerű, valahogy mindig van mire figyelni és emlékezni.

Nagyon fegyelmezett, sokoldalú szellemesség jellemzi; itt nem céltudatos humorra kell gondolni, hanem természetes ötletgazdagságra, mely önmagában is öröm az olvasóak, aki egy percig sem unatkozik.

Tartalma alapján azt mondom, az eredeti könyv is kiváló lehet, de a magyar változat okos, színes, tömör üdesége nyilvánvalóan a fordító találékonyságát és összeszedettségét dicséri. Ama érdekes tartalomról, melyről még egy szót sem szoltam, a továbbiakban sem fogok, mert tessék csak elolvasni szépen a könyvet és akkor megtudják, hogy miről vagy miről szól.

Nem bánják meg, ahogyan Egyiptam Tamás sem bánta.

Egyiptam Tamás



## A FSZEK első interaktív játékának tapasztalatai

A XI. kerület méltó módon, egy egész éves rendezvénysorozattal Ünneplő Mórictz Zsigmond születésének 125. évfordulóját. Természetesen a kerület könyvtárai is csatlakoztak az ünnepléshez, eddig szokatlan módon; Interneten keresztül kitölthető játékos feladatlapot szerkesztettünk Mórictzól–Mórictzról címen. A játék formája, s a hozzá tartozó egyszerű honlap kísérlet volt, létrehozatalában oroszán részt vállalt Szallár Zsolt, kinek végtelen türelméért hálás köszönetünk ezúton is. A lap címe: <http://www.fszek.hu/moricz/>

A játékban 41 fő vett részt, közülük hárman hibátlan megfejtést küldtek be. Jutalmuk egy-egy ajándékkönyv, valamint tíz óra ingyenes internetezési lehetőség a XI. kerület Szabó Ervin Könyvtáraiban.

További öt játékos „majdnem” hibátlanul teljesített, őket is tíz óra ingyenes internetezési lehetőséggel jutalmazunk.

A megfejtők között voltak komolytalan „népek” és aberrált személyiségek, mint minden hasonló esetben. A többség, ha hibásan is (láthatóan saját főből dolgoztak), de „komolyan” játszott.

A boldog győztesek (nem kicsinyeskedtünk a könyvjutalmaknál) kérdezték, kérték a folytatást mondván, hogy élvezték a kis fejtörőt, s biztattak, hogy ne maradjon egyszeri kísérlet.

Jön a József Attila évforduló – ígértük nekibuzdulva, s törni kezdtük a fejünket egy újabb fordulón.

Az ötletgazdák és kivitelezők a Lágymányosi (Karinthy) Könyvtár dolgozói voltak, a Móricz bibliográfiát az Etele úti Könyvtár „szállította”.

## Húszéves könyvtár az Újlak utcában

### „Milyenek képzeled a jövő könyvtárát”

Egy lelkes könyvtáros-csapat tagjaként magam is részese lehettem a könyvtár húsz évvel ezelőtti megnyitását megelőző munkálatoknak. Azóta is vallom: nagyon jó alapul szolgált könyvtárosi pályám kezdetén, hogy végigélhettem egy könyvtár létrejöttét. Folyamatosan érkeztek a ládákból raktározott könyvek, ezeket leporoltuk, selejteztük, s végül az újabb szerzeményekkel is vegyítve megtöltöttük a polcokat...



*Kőrösi Judit a „Könyvtáros” című lapban egyebek mellett így számolt be az új könyvtárról. „Az új főkönyvtárat az Újlak Utcai Általános Iskolában – nagy panelrengeteg közepén - 1984. december 17-én dr. Krébesz Károly kerületi tanácselnök adta át. A modern iskolában eredetileg is könyvtárnak készült ez a 370 négyzetméter alapterületű helyiség. Az állomány kettésével egymás mellé állított Merabona-állványokon 50 ezer kötet. A berendezés egymillióba került, ebben az összegben benne van az Országos Közművelődési Tanács támogatása is. A gyerekek közvetlenül a földszinti folyosóról léphetnek be a könyvtárba, a felnőt-*

*tek pedig egy belső udvarra nyíló ajtón, így a könyvtár az iskolától függetlenül is működhet... Az osztatlan belső tér közepén hat asztalnál harminchat szék a helyben olvasásra. Világítása: neoncsövek a mennyezeten, fényük eléggé szemrongáló, de így van ez a tantermekben is... Az öt főállású munkatárs közül három az itteni forgalmat bonyolítja, de innen irányítja a munkát az egész kerületért felelős főkönyvtár-igazgató és a hálózati- módszertani könyvtáros is. Amikor a megnyitó előtt ott jártam, még nem volt külön dolgozószobájuk, azóta bizonyára leválasztották két ajtóval az egyik alkalmas részt, hogy ne zavarják gépeléssel, tárgyalással, telefonálással az olvasókat, őket sem amazok. A könyvtár alapfunkciója a tanulók ellátása, az oktatás-nevelés kiszolgálása. Emellett az iskolát körülvevő, állandóan terjeszkedő lakótelep felnőttjei is ide jönnek könyvért. Sajnos csak könyvért, mert az olvasáson kívül másra nincs lehetőség, például lemezhallgatásra sem.”*

Mi történt a húsz év alatt? A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár honlapján ezt olvastam az Újlak utcai könyvtárról: „A hagyományos könyvtári ellátástól a számítógépes információn keresztül az Internet használatáig rendelkezésére állunk és segítünk Önnek, hogy megtalálja azt a dokumentumot, információt, amelyre szüksége van. Az Ön által kért dokumentumról kérésére térítés ellenében másolatot készítünk. A könyveken kívül CD-t, CD-ROM-ot, videó-és hangkazettát, DVD-t, hangoskönyvet, és folyóiratot is kölcsönzünk. Helyismereti gyűjteményünk, valamint több száz kötetes kézikönyvtárunk elsősorban helyben használható. 40 férőhelyes olvasótermünkben kézikönyvek, általános-és szaklexikonok, szótárak, enciklopédiák segítik felkészülését. Megkülönböztett figyelmet fordítunk a gyermekek, közép-és felsőoktatásban tanulók, nyugdíjasok sajátos igényeire.”

nyeire. Könyvtárhasználati bemutatóinkon előzetes bejelentkezés alapján folyamatosan fogadjuk az óvodás- és iskolás csoportokat. Jókai Anna Olvasóklubunkban újdonságainkat mutatjuk be."

\*

Az elmúlt évben nagyszabású rendezvényekkel ünnepelte fennállásának századik évfordulóját a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, s ebbe az eseménysorozatba bekapcsolódott a húszéves Újlak utcai fiókkönyvtár is, amely számtalan vetélkedővel, előadással és kiállítással emlékezett meg a kettős évfordulóról. Tavasszal például a könyvtárba betérő gyermekek „Könyvtári Totó” játékban vehettek részt. Szintén a gyermekeknek szólt a „Milyennek képzeled a jövő könyvtárát?” című rajzpályázat, melyre a legtöbb rajzot a Pál Apostol Katolikus Iskola és Gimnázium, valamint az Újlak Utcai Általános Iskola diákjai készítették. Mindkét vetélkedő nyertesei könyvjutalmat kaptak.

Ősszel dr. Reisinger János irodalomtörténész előadássorozatát élvezhették a látogatók a kerületi önkormányzat támogatásával. A Tékozló fiú példázata és a József és testvérei címmel elhangzott fejtegetést főleg a katolikus iskola tanulói és a Jókai Anna Olvasóklub tagjai hallgatták. A kiállítások közül legtöbben az ifjú grafikusművész, Batta Eszter tárlatát és az évfordulókhöz kapcsolódó kamarakiállítást látták.

Decemberre Király Éva könyvtárvezető nagy meglepetést tartogatott. Hangulatos, meghitt ünnepségre hívott mindenkit, aki az elmúlt húsz évben dolgozóként megfordult a könyvtárban. Jó volt együtt lenni, emlékezni, beszélgetni, újra látni az ismerős arcokat. A hangulatot, jókedvet Berecz András ének- és mesemondó fergeteges előadása fokozta, melyet az érdeklődő olvasók is sokan megtekintettek.

Mit hoz a közeljövő? – kérdezte az akkori vezetőtől a már idézett cikkben a szerző, majd így folytatta: „Toldy Csaba főkönyvtár-vezető említette, hogy tudomása szerint az új főkönyvtár végleges helyét az illetékesek már kijelölték, s remélhetőleg öt éven belül elkészül. Bizony jól jönne már ma is a 900-1000 négyzetméter alapterületű, 60-80 ezer kötet állományú, sokféle szolgáltatást nyújtó főkönyvtár.”

\*

Eltelt közben húsz év. Fiókkönyvtárak szűntek meg a városrészekben, s ma már nem túlzás: megérdemelne a kerületünk egy modern, minden igényt kielégítő dokumentumok tárával valahol a „városközpontban”!

Reitinger Ildikó

A szerkesztőség a továbbiakban az alábbi e-mail címen is várja a cikkeket, olvasói észrevételeket:  
khirado@freemail.hu

Kapuvári Zsuzsa felelős szerkesztő

Aknay Tibor, Dr. Babákné Kálmán Mariann,  
Bendzselné Mráz Borbála, Berta Éva,  
Cigányik Anikó, Demes Réka,  
Hamar Krisztina, Kiss Eszter, Novák Péter  
Felelős kiadó: Fodor Péter főigazgató



Megjelenik havonta

Ára: 10,— forint

Előfizetési díj egy évre: 120,— Ft.

Szedés, tördelés, nyomtatás:

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Nyomda

ISSN 0139-1917

Táskaszám: 2005/014